

12 MIRADES COMARQUES BARCELONES

LA GUIA DE
BARCELONA
ÉS MOLT MÉS

Barcelona
és molt més

Diputació
Barcelona

BCN

Turisme rural al Berguedà
a 1 h del centre de Barcelona

Barcelona és desconexió. És escapar de la rutina. És dormir a la muntanya. És natura. És gastronomia. És gaudir en família o amb amics. Barcelona és una i moltes a la vegada. Tantes, que té 311 municipis i més de 100.000 hectàrees d'espais naturals protegits per descobrir, molt més a prop del que et penses.

Quina Barcelona coneixes tu?

Descobreix-les totes a

www.barcelonaesmoltmes.cat

SUMARI

- 04 **PRESENTACIÓ**
De la costa als Pirineus
- 06 **GARRAF**
Paradisos de mar i de muntanya
- 12 **ALT PENEDÈS**
El Penedès, per viure'l
- 18 **BAIX LLOBREGAT**
La comarca més sorprenent
- 24 **VALLÈS OCCIDENTAL**
Com el Vallès, no hi ha res!
- 30 **VALLÈS ORIENTAL**
Comarca de contrastos
- 36 **MARESME**
L'arrelament a una terra que canvia
- 42 **BARCELONÈS**
Amb més història de la que imagines
- 48 **ANOIA**
La conca d'Òdena, mosaic divers
- 54 **BAGES**
Amb una mirada musical
- 60 **MOIANÈS**
Un oasi paisatgístic farcit d'història i patrimoni
- 66 **OSONA**
Resseguint rius i mercats
- 72 **BERGUEDÀ**
Un paradís natural

DE LA costa ALS Pirineus

12 MIRADES, 12 COMARQUES, 12 BARCELONES és una guia turística única. Pàgina rere pàgina, persones que viuen a les 12 comarques de Barcelona, des del Berguedà fins al Baix Llobregat, des del Maresme fins a l'Anoia, us guiaran pels seus atractius patrimonials, culturals, gastronòmics i naturals. Aquestes persones coneixen bé i estimen els racons únics i privilegiats del seu territori, i us els comparteixen perquè els descobriu i en gaudiu.

Aquesta guia de la marca «Barcelona és molt més», que impulsa la Diputació de Barcelona, respon a la necessitat de reivindicar el turisme de proximitat en un moment molt particular. La pandèmia ha posat en valor el territori més proper, ens l'ha fet redescobrir i ens hem adonat que som uns privilegiats i que no cal anar gaire lluny per meravellar-nos amb paisatges increïbles, tastar sabors autèntics i gaudir de tradicions úniques. En aquest moment, el turisme de proximitat aixeca la mà, demana la paraula i es reivindica.

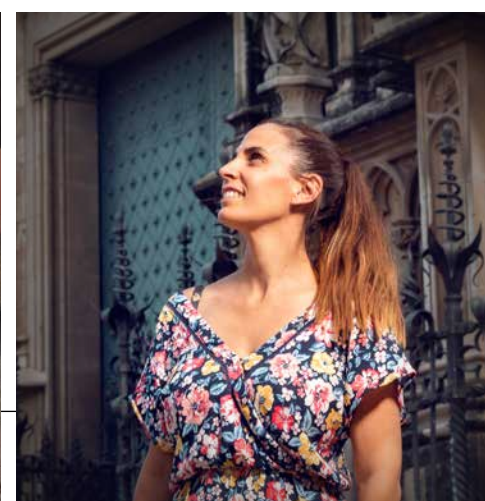
«Barcelona és molt més» engloba el turisme de la província de Barcelona, amb una gran oferta de natura, gastronomia, turisme

actiu, i la riquesa del nostre patrimoni i cultura. Aquesta guia el dona a conèixer a través de les propostes i activitats que fan 12 veïns i veïnes de les respectives comarques de Barcelona.

El territori mai no s'havia presentat d'una manera tan autèntica, gràcies a la mirada de les persones que hi viuen, hi treballen, l'observen, i l'estimen. Perquè el territori són també les persones. Perquè sense les persones el territori no té sentit, les que hi viuen i les que hi treballen per posar-lo en valor a través dels seus restaurants amb productes locals, dels seus vins, de petits i grans museus que expliquen la nostra història i d'establiments que ens fan sentir com a casa. I el territori són també els viatgers que el visiten i n'admoren la bellesa.

Els 12 testimonis personifiquen la riquesa humana de les comarques de Barcelona i, a través de la seva mirada i els llocs que destaquen, dibuixen la diversitat cultural, gastronòmica i paisatgística del territori. Són 12 visions i moltes propostes. Compartiu la vostra pròpia guia a les xarxes socials #QuinaBarcelonaConeixes.

I tu, quina Barcelona coneixes? ◀

Paradisos DE MAR I DE MUNTANYA

EL GARRAF, UNA COMARCA
ON BATEGA L'ESPERIT MARINER

GARRAF

Vilanova
i la Geltrú

Un recorregut per descobrir l'esperit més mediterrani de la comarca del Garraf de la mà de **Juani Rubio** i **Montse Ferrer**, les últimes xarxaires del port de pescadors de Vilanova i la Geltrú.

Text **Cecília Lorenzo Gibert**

Juani Rubio

XARXAIRE
Vilanova
i la Geltrú

Montse Ferrer

XARXAIRE
Vilanova
i la Geltrú

Juani Rubio i Montse Ferrer són les dues úniques xarxaires del port de pescadors de Vilanova i la Geltrú i unes enamorades de les tradicions del Garraf.

MARIA ROSA VILA

CARLES FORTUNY

MUSEUS DE SITGES

Al Garraf hi ha edificis i museus emblemàtics, com el Museu Romàntic Can Papiol de Vilanova i la Geltrú, el celler Torre del Veguer de Sant Pere de Ribes i el Museu del Cau Ferrat de Sitges.

De dilluns a divendres les trobareu al port de pescadors de Vilanova i la Geltrú. Són Juani Rubio i Montse Ferrer, les dues úniques xarxaires que segueixen exercint aquest ofici cobrant un sou i treballant per al conjunt de barques d'encerclament. La seva feina és arreglar les xarxes perquè els pescadors les tinguin a punt per pescar el peix blau que la mar els doni. Fa molts anys eren moltes més (fins a disset), però actualment només ho fan elles. Estan enamorades del seu ofici i del port, però tot i tenir passió per tot el que es cou al seu estimat nucli de Baix a Mar, també els agrada posar els peus en altres indrets de la ciutat i de la comarca. Els paisatges de Sitges, Cubelles, Canyelles, Sant Pere de Ribes i Olivella també els tenen el cor robat.

Al port de pescadors de Vilanova batega amb força l'esperit mariner del Garraf. Juani Rubio i Montse Ferrer en coneixen tots els racons i en recomanen la visita a totes hores, però especialment quan tornen les barques de l'encerclament, cap a dos quarts de vuit del matí, i cap a les tres de la tarda, quan tor-

nen els quillats, que són les barques que pesquen amb la tècnica d'arrossegament. Fora d'aquests moments, el port descansa. En canvi, altres indrets de la façana marítima s'omplen de vida: els restaurants i les terrasses del passeig Marítim i el passeig del Carme, la platja del Far i la de Ribes Roges o el Museu del Mar i el de Curiositats Marineres situats a l'Espai Far, al recinte de l'emblemàtica *Farola*, com anomenen els vilanovins i vilanovines el seu far de Sant Cristòfol.

Fer diners a l'altra banda de l'Atlàntic

El nucli de Baix a Mar, Vilanova, Sitges i tot el Garraf tenen una llarga història vinculada al mar, sobretot pel que fa a la pesca i al comerç marítim. Dins el patrimoni de la comarca resulta especialment interessant l'empremta del segle XIX. Els viatges travessant l'Atlàntic fins a diferents llocs d'Amèrica, especialment a Cuba, van enriquir alguns vilanovins i sitgetans, i una part dels diners es van invertir en edificis que avui són part indestriable del patrimoni de la comarca. Montse Ferrer recomana la Biblioteca Museu Víctor Balaguer, el Museu Romàntic Can Papiol i el Centre d'Interpretació del Romanticisme, a la Masia d'en Cabanyes. Juani Rubio hi afegeix les cases

ANOTA-HO

- Espai Far.** Exposa objectes i fotografies, maquetes, arts de pesca i estris lligats al món del mar. ✉ Pujada del Far de Sant Cristòfol, 2. Vilanova i la Geltrú | ☎ 600 50 92 23 | 🌐 www.espaifarvng.cat
- Biblioteca Museu Víctor Balaguer.** Oberta des del 1884, és un dels equipaments culturals més antics de Catalunya. ✉ Av. Víctor Balaguer, s/n. Vilanova i la Geltrú | ☎ 93 815 42 02 | 🌐 www.victorbalaguer.cat
- Museu Romàntic Can Papiol.** Casa museu que evoca la vida quotidiana d'una família benestant del segle XIX. ✉ Major, 32. Vilanova i la Geltrú | ☎ 93 893 03 82 | 🌐 www.museucanpapiol.cat
- Centre d'Interpretació del Romanticisme Manuel de Cabanyes.** S'hi exposa el llegat familiar del poeta romàntic. ✉ Camí Ral, s/n. Vilanova i la Geltrú | ☎ 93 811 57 15 | 🌐 masiadencabanyes.cat ◀

TAMPOC ET PERDIS...

Museu i Palau de Maricel

El museu exposa les col·leccions d'art del doctor Jesús Pérez-Rosales i de la vila de Sitges. El palau forma part del conjunt artístic noucentista de Maricel.

✉ Fonollar, s/n. Sitges

📍 museusdesitges.cat

Itineraris pel Parc del Garraf

La Masia la Fassina ofereix rutes guiades per conèixer la biodiversitat del Parc. ✉ Masia la Fassina. Olivella (Parc del Garraf)

☎ 637 77 58 94

📍 www.fassinadejafre.com

Observació d'estels

L'Observatori Astronòmic del Garraf i Fora d'Òrbita organitzen sessions d'observació de planetes i constel·lacions del cel nocturn a ull nu.

✉ Camí d'Olivella a Plana Novella, km 3,5. Olivella

☎ 651 42 68 72

📍 www.planetari.cat/garraf

Centre d'Estudis del Mar

Equipament d'educació ambiental de la Diputació de Barcelona que promou el coneixement del litoral i del món marí.

✉ Pg. Marítim, 72. Sitges

☎ 93 894 51 54

📍 www.diba.cat/cem

GETTYIMAGES

MARIA ROSA VILA

La façana marítima del Garraf és la porta d'entrada a una comarca farcida de tradició, cultura i natura. A la foto, la vila de Sitges.

MARIA ROSA VILA

Per a més informació:
Garraf Turisme
📍 garraforturisme.cat

modernistes, com Can Pahissa, i les fonts monumentals que hi ha en diferents places. Tot això a Vilanova i la Geltrú, que les xarxaires consideren més tranquil·la i familiar que la veïna Sitges, més turística i animada.

Tradicionalment les diferències entre Vilanova i Sitges s'han manifestat en les festes i en la gastronomia. Quin és el Carnaval més lluït o més participatiu? Quina és la festa major més animada o el xató més bo? Les sargidores tiren sempre cap a Vilanova. A Montse Ferrer li agrada molt el Carnaval, sobretot les batalles de caramels de les comparses, i Juani Rubio és una enamorada de les Festes de Sant Pere i de la Festa Major de Vilanova. Però no amaguen pas que sovint visiten Sitges. És una vila de postal i Rubio en recomana el passeig, el racó de la Calma i els museus Cau Ferrat i Maricel, i també proposa tastar la malvasia, un vi dolç típic.

El Garraf és tradició, cultura i natura. Si haguessin de triar un plat, es quedarien amb l'all cremat o els fideus rossejats, algunes de

les receptes marineres més típiques de Vilanova. Xavier Mestres, cuiner i gastrònom, també de Baix a Mar de tota la vida, recorda l'origen d'aquests i altres ranxos mariners com la sípia a la bruta, el rossejat o els popets amb allioli, que es feien a bord de les barques o a la platja. I, sobretot, l'olor del sofregit de l'all, barrejat amb l'olor del carbó d'alzina, el iode de l'aigua del mar, que sentia jugant a cuirit i amagar a la platja, quan encara no hi havia port. Si haguessin d'escollir paisatges, Montse Ferrer es quedaria amb els Colls, un espai d'interès natural que esdevé una de les majors zones litorals sense urbanitzar entre Barcelona i Tarragona. Juani Rubio, en canvi, es decanta pels camins de l'interior, a la vora de Canyelles, Olèrdola, Sant Pere de Ribes o Olivella, al Parc del Garraf, amb multitud de rutes de muntanya i espais monumentals com el castell vell d'Olivella. Totes dues, però, ho tenen clar: "Mar, muntanya, platja, tradicions, una bona gastronomia, cultura, museus... Al Garraf ho tenim tot!"

ALT Penedès

EL PENEDÈS, per viure'l

DESCOBRIM, PALPEM I TASTEM
VILAFRANCA I EL SEU ENTORN
DE LA MÀ D'AINA MALLOL

La silueta de Montserrat emmarca el paisatge de l'Alt Penedès, un territori de pas dispost a través dels colors de les vinyes. Però els que coneixen bé la comarca diuen que més enllà del que s'hi veu, a l'Alt Penedès el més intens és el que s'hi viu. L'Aina Mallol ens convida a moure'ns per racons singulars en dates especials per conèixer el Penedès més genuí.

Text Cati Morell

**Aina
Mallol**

CASTELLERA
Vilafranca
del Penedès

Durant anys, l'Aina Mallol va fer la seva vida a l'entorn de la plaça de la Vila de Vilafranca, la basilica de Santa Maria i els carrerons que l'envolten.

RAFA PÉREZ

“**E**ls castells ho han estat tot, han modelat la meua vida, m’han ofert oportunitats úniques i m’han descobert moments màgics”, diu l’Aina. Mallorquina de naixement i vila-

franquina d’adopció, va ser cap de colla dels Xicotets de Vilafranca durant cinc anys, quan la colla va carregar i descarregar per primera vegada castells de nou. “Ens vam fer un lloc al costat de la millor colla castellera del món”, diu en referència als Castellers de Vilafranca.

L’Aina va arribar al Penedès per amor. Durant anys va fer la seva vida a l’entorn de la plaça de la Vila de Vilafranca, la basílica de Santa Maria i els carrerons que l’envolten. “Aquí m’hi sento com a casa.” Declarada bé cultural d’interès nacional, Santa Maria va ser el primer edifici parroquial d’estil gòtic de Catalunya. Imponent, s’eleva al centre del nucli medieval, davant del Palau Reial, seu

del Vinseum, Museu de les Cultures del Vi. Ens porta aquí com a punt de partida d’un viatge per descobrir el Penedès autèntic, el que es palpa, se sent i es tasta, el Penedès de vi i festa major.

Tot el que passa per Sant Fèlix

És en aquests carrers i places del nucli històric on les terrasses s’omplen de vida les tardes d’estiu, els dies previs a la festa major, “una cita anual única”. L’Aina s’emociona parlant d’aquestes dates (el 29, 30 i 31 d’agost), ideals per visitar la comarca. El 30 d’agost, Sant Fèlix, diada castellera per excel·lència: els nervis ja es palpen a l’esmorzar de forquilla al Cigró d’Or, tota la jornada a la plaça de la Vila, el dinar de tarda i l’entrada de Sant Fèlix al vespre amb tots els balls al final de la processó. “El dia 30 és màgic. Des del multitudinari toc de matinades fins a l’entrada de Sant Fèlix davant la basílica de Santa Maria al vespre: totes les coses fortes passen aquest dia”,

DANI CODINA

El conjunt monumental d’Olèrdola ha estat un enclavament estratègic pels diferents assentaments que l’han habitat, des de l’edat del bronze fins ben entrat el segle XX. A dalt, a l’esquerra, detall d’un mural relacionat amb l’elaboració del vi que es troba al Vinseum de Vilafranca.

ANOTA-HO

Vinseum. El Museu de les Cultures del Vi de Catalunya està ubicat a l’antic Palau Reial. Recull la història del vi al Penedès, amb una col·lecció permanent de les més antigues de l’Estat.

✉ Pl. de Jaume I, 1. Vilafranca del Penedès | ☎ 93 890 05 82 | 🌐 www.vinseum.cat

Parc d’Olèrdola. Està situat als darrers contraforts del massís de Garraf, entre la riera de Vilafranca i el puig de l’Àliga. S’hi pot arribar per la C-15, sortida 11 Castell d’Olèrdola/Sant Miquel d’Olèrdola.

🌐 parcs.diba.cat/web/olerdola

Museu d’Arqueologia de Catalunya. Des del 1995, el conjunt monumental d’Olèrdola és una de les seus del Museu d’Arqueologia de Catalunya per la importància dels seus jaciments, que serveixen per entendre quan i com es va ocupar Olèrdola i es va transformar el seu entorn. ✉ Castell d’Olèrdola, s/n. Sant Miquel d’Olèrdola | ☎ 93 890 14 20 / 675 78 29 36 | 🌐 www.macoledola.cat ◀

DANI CODINA

El Palau Reial de Vilafranca, edifici d'origen gòtic, és actualment el Vinseum, el Museu de les Cultures del Vi. A l'esquerra, unes vinyes amb vista a la muntanya de Montserrat.

XEVI ABRIL

Per a més informació:
Penedès Turisme
www.penedesturisme.cat

TAMPOC ET PERDIS...

Centre d'interpretació de l'Aigua de Torrelavit. Mostra la relació que hi ha entre el Riudebitlles, amb els seus afluents, i la història i el paisatge del municipi. ✉ Molí, 29. Torrelavit | ☎ 635 55 32 95 | 🌐 aiguadetorrelavit.cat

Mercat del Prèssec d'Ordal. El préssec d'Ordal és un dels productes de més qualitat de la zona. El mercat se celebra a partir del juny amb pagesos que en venen la producció pròpia. ✉ Pl. de Subirats, s/n. Sant Pau d'Ordal | 🌐 www.pressedordal.cat

Espai Xocolata Simón Coll. Des del 1840, crea les receptes més dolces i divulga la cultura del cacau. ✉ Sant Pere, 37. Sant Sadurní d'Anoia | ☎ 93 891 10 95 | 🌐 simoncoll.com

Ruta Modernista. Sant Sadurní conserva l'empremta del Modernisme en els detalls ornamentals d'habitatges, masies i edificis industrials. 🌐 www.penedesturisme.cat/ca

explica la vilafranquina Foix Huguet, gestora cultural intensament lligada a una de les festes més antigues de Catalunya. Huguet ens recomana visitar Vilafranca per Sant Fèlix i, si no, treure el cap a la Casa de la Festa Major per entendre l'abast del patrimoni històric i cultural que es mou pels carrers de la ciutat els tres dies de la festa. Per a ella el més gran de la Festa Major és el moment "de retrobament" amb tota la gent que torna a casa.

Si Vilafranca viu intensament lligada a la seva Festa Major, la comarca no es pot deslligar del vi. Les vinyes conviden a fer llargues passejades a peu o amb bicicleta, aprofitant les rutes marcades des de l'estació de Subirats, o a descobrir la intensa oferta enoturística de la Ruta del Vi del

Penedès, plena de *winebars* i espais idíl·lics enmig de la natura. L'Aina ho ha viscut en primera persona des del celler Parés Baltà, a Pacs del Penedès, on va treballar uns anys. Mallol ens anima a fer la ruta Penedès 360 en bicicleta de carretera o en BTT i, per als que prefereixen el cotxe, la ruta Miravinya, que permet contemplar la comarca des de cinc miradors diferents orientats a característics paisatges vitícoles. I enmig de la monotonia de la vinya, res com arribar-nos a Castellet per passejar a l'entorn del pantà de Foix, on les figures dels pescadors i la tranquil·litat de les aigües donen un aire paradisiac al poblet medieval que s'alça sobre el petit turó. Per a l'Aina, aquest és l'indret ideal "per viure moments romàntics". Tanmateix, molt a prop de Vilafranca

també hi ha el castell d'Olèrdola, amb el Museu d'Arqueologia, o el Parc dels Talls, a Vilobí del Penedès, on les postes de sol sobre els mars de vinyes, o els petits llacs formats en les antigues pedreres, ofereixen espectacles de colors inexplicables. I una mica més lluny, al nord de la comarca, seguint el camí del riu de Bitlles (entre Mediona i Torrelavit) descobrirem molins paperers del segle passat a peu de riu i racons per gaudir-ne sense pressa.

Per a l'Aina, però, la visita al Penedès no pot acabar sense un esmorzar a primera hora a la Cooperativa de la Múnia. "És en aquests indrets que semblen no tenir res especial on descobreixes el Penedès autèntic", diu. Per a ella, el Penedès no és per veure'l. És per viure'l. ◀

BAIX LLOBREGAT

EL BAIX LLOBREGAT, LA COMARCA MÉS SORPRENENT

UN TERRITORI AL COSTAT DE
BARCELONA QUE RESPIRA
CULTURA, NATURA I GASTRONOMIA

De nord a sud, és una comarca oberta, amb cultura polièdrica, esquitxada pel mar, la muntanya i un riu que alimenta unes terres de cultiu que nodreixen la seva gastronomia. Des del territori, diuen que són capdavanters en propostes d'oci, cultura, natura i turisme familiar, i tot plegat atorga una personalitat pròpia a aquesta comarca que la distingeix com a única al país.

Text Mariano Martínez Rodríguez

Vanessa
Martín

GESTORA
CULTURAL
Sant Boi

El patrimoni arqueològic de Sant Boi de Llobregat és una de les propostes que Vanessa Martín convida a visitar durant el recorregut pel Baix Llobregat.

JORDI BAS

“**A**

rribada del tren amb destinació Martorell”, sona a l'estació de Sant Boi. Vanessa Martín, historiadora de l'art i gestora cultural, puja al tren que la portarà a Martorell. A les mans, *El temps dels albatx*, de Jaume Codina, un dels grans historiadors de la comarca. La nostra guia obre la seva llibreta i fa repàs de tot allò que vol visitar per sentir-se una martorellenca més. Primer punt: el nucli antic i els edificis esgrafats de Martorell. El més antic, del 1821, a la plaça de la Vila, inicia un recorregut per més edificis que encara conserven aquesta particularitat.

La tendència de Martín l'empeny al Museu Municipal Vicenç Ros i la Casa Museu Santacana —amb col·leccions de rajola i ceràmica—, on coincideix amb la conservadora de museus de la ciutat, compartint la sort de tenir un patrimoni tan enriquidor com desconegut. Un mos per recuperar forces i s'acosta al pont del Diable, un dels pocs vestigis que es conserven de la xarxa viària romana, empremta del pas de la Via Augusta.

Motxilla a l'esquena, la Vanessa arriba a Cervelló i continua fins al castell del municipi, que domina la vall del Llobregat i el camí cap al Penedès, malgrat trobar-se en ruïnes des que va ser destruït després de la Guerra de Successió. Al nucli de Cervelló, però, Martín s'hi endinsa per trobar-hi un exemple únic d'una de les seves passions: l'art religiós de Santa Maria de Cervelló, església icònica del primer estil romànic.

El matí intens troba una gastronomia a l'altura: un dinar a l'Hotel Can Rafel, capitanejat per la Cristina i l'Enric Roig, que regalen una cuina de territori.

La serralada d'Ordal i el senderisme

Cal respirar cap a dins, i la mirada a la serralada de l'Ordal és la millor manera de fer-ho, perquè és la prolongació natural del massís del Garraf, ideal per al senderisme: es troba a l'eix de ponent de la xarxa de senders de la comarca. S'acomia de Cervelló al pont del Lledoner, l'obra pública més destacada de la Il·lustració a Catalunya.

A Gavà, Vanessa Martín camina en un territori que uneix muntanya i mar. El Parc Natural del Garraf troba en territori gava-

CONSORCI DE TURISME DEL BAIX LLOBREGAT

El Baix Llobregat es presenta com una comarca capdavantera en propostes pensades per al turisme familiar. A dalt, el Parc Arqueològic de les Mines de Gavà i, a la pàgina esquerra, un mirador dels Espais Naturals del Delta del Llobregat.

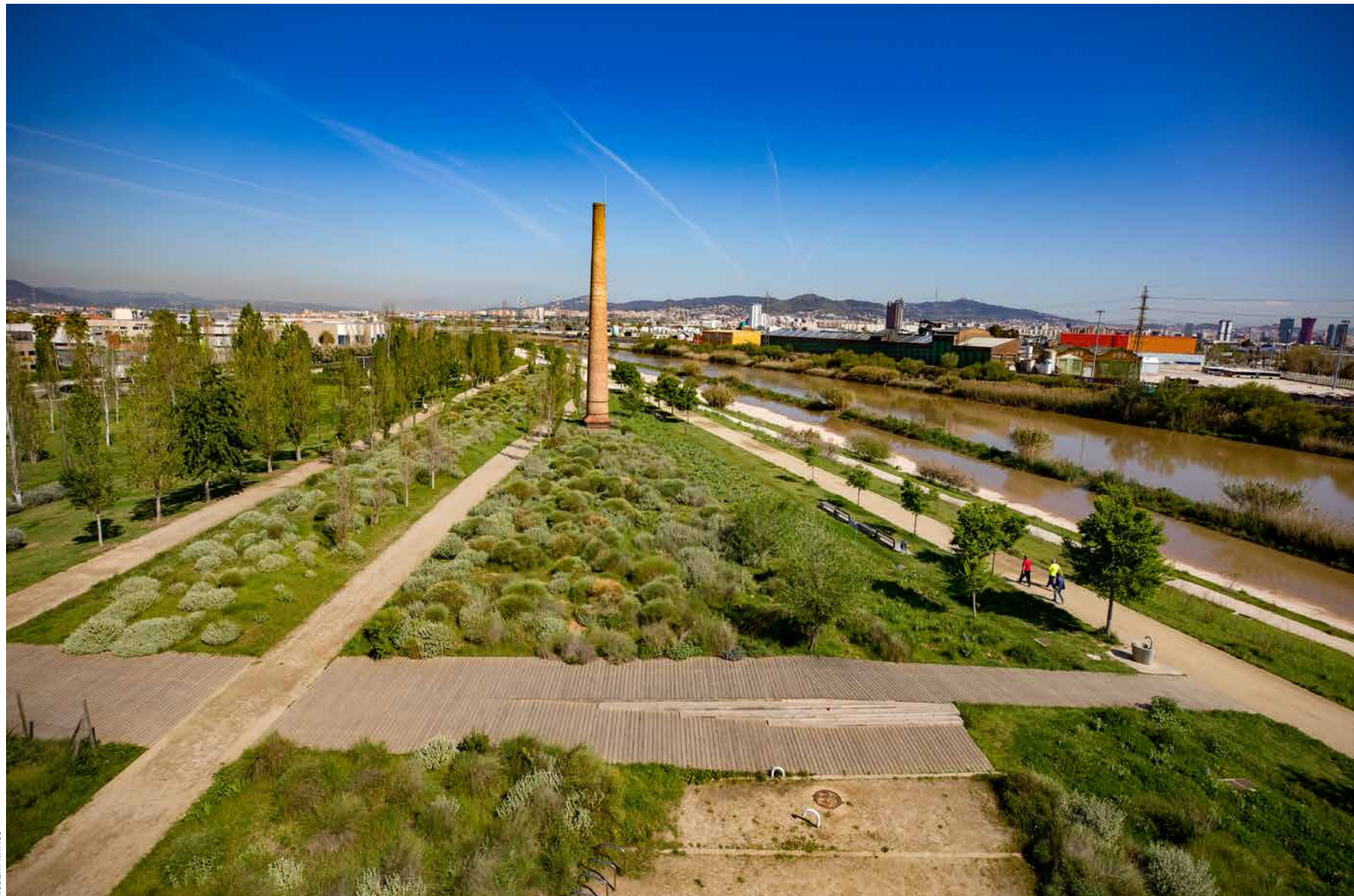
ANOTA-HO

Castelldefels. Té un ric patrimoni històric que inclou l'església romànica i el castell del segle XVII, que és el Centre d'Interpretació de la Pirateria a la Mediterrània, Piratia.

✉ Pl. del Castell, 1. Castelldefels | ☎ 630 91 05 34 | 🌐 castelldecastelldefels.com

Santa Coloma de Cervelló. Acull un dels atractius de la comarca, la cripta Gaudí, projectada per Antoni Gaudí i declarada patrimoni de la humanitat per la Unesco. Imprescindible visitar-hi la Colònia Güell i el seu centre d'interpretació. ✉ Claudi Güell, 5. Santa Coloma de Cervelló | ☎ 93 630 58 07 | 🌐 gaudicoloniaguell.org

Els Sabors de l'Horta. És un col·lectiu de restauradors que treballa i reivindica a la cuina els productes de proximitat identificats com a producte fresc del Parc Agrari del Baix Llobregat. | ☎ 93 685 24 00 | 🌐 www.turisme Baix Llobregat.com ◀

ROBERT RAMOS

GABRIEL DUQUE

A l'esquerra observem les ribes del Llobregat al seu pas pel Prat. A la dreta, la Torre de la Creu, obra modernista de Josep Maria Jujol que es pot visitar a Sant Joan Despí.

TAMPOC ET PERDIS...

Esplugues de Llobregat. A més de la ceràmica modernista, té dues visites importants: la bateria antiaèria de Sant Pere Màrtir (Parc de Collserola) i el monestir de Santa Maria de Montsió, seu d'una comunitat de monges dominiques. Té un claustre gòtic reconstruït el 1948, que acull relíquies commemoratives. ✉ Església, 82. Esplugues de Llobregat ☎ 93 371 00 45 | 🌐 www.esplugues.cat

Sant Joan Despí. Un itinerari per la ciutat permet contemplar l'obra de Josep Maria Jujol, creador clau del Modernisme: un passeig per Can Negre, la torre de la Creu o la torre Jujol pot finalitzar al Parc de Torreblanca i el seu jardí romàntic de finals del segle XIX, amb la màgia d'un disseny ple de motius naturals. ✉ Can Negre. Pl. de Catalunya, 1. Sant Joan Despí | ☎ 93 373 73 63 | 🌐 sjdespi.cat ◀

nenc una de les seves màximes expressions i Martín gaudeix d'una construcció única a la comarca: encimbellat dalt d'un espadat rocós, el castell d'Eramprunyà, que va ser centre d'una baronia que comprenia sis municipis. La màgia de l'espai aconseguix que la nostra guia gaudeixi de la fresca natural tastant plats de territori: els de David Cartoixà a l'Ermida de Brugués, un restaurant familiar amb segell Compromís per la Sostenibilitat Turística Biosphere.

De la natura toca fer un salt a la cultura: visita el patrimoni arqueològic de la ciutat amb la Venus de Gavà —situada al Museu de Gavà— i va al Parc Arqueològic de les Mines de Gavà —amb les mines més antigues d'Europa. A la tarda, es planta davant dels quatre quilòmetres de llarg del litoral

gavanenc, amb una pineda de 400 metres i unes dunes úniques, que són el millor bàlsam per a un altre dia penetrant on s'albira la costa de Castelldefels.

Toca parlar de casa. Sant Boi ho és per a Martín. Pren cafè al nucli antic amb Maria Lledó, directora del museu de la ciutat. Totes dues treballen per projectar el seu patrimoni: les termes romanes millor conservades de Catalunya, Can Torrents, la masia Can Barraquer —residència de Rafael Casanova i actual seu del museu— o el barroc de l'església de Sant Baldiri.

La caminada de Martín a Sant Ramon és indestriable: l'ermita visible des de tot el delta del Llobregat, observant Montbaig, Montpedrós, Ordal i el Garraf. Arran de terra, dues peces que uneixen Sant Boi i el

Prat: el Llobregat i el Parc Agrari, del qual saben molt la xef Susana Aragón (Cèntric Gastrobar, el Prat) i el xef Alberto Alguacil (El Pou de la Beleta, Sant Boi), que parlen d'identitat als seus plats. Tots dos formen part del col·lectiu Els Sabors de l'Horta, integrat per mig centenar de restaurants, que cuinen amb producte fresc del Parc Agrari del Baix Llobregat.

Toca agafar bicicleta a la tarda per acaronar els espais naturals del delta del Llobregat, una zona de biodiversitat amb tresors com la Ricarda, ubicada als espais naturals del riu al Prat, amb una fauna i flora úniques a Europa, i els espais del Remolar a Viladecans. I mentre observa aquesta natura amb els ulls plens de llum, Martín ja pensa en nous destins a la comarca. ◀

Més informació:
**Turisme
Baix Llobregat**
🌐 www.turismebaix-
llobregat.com

VALLÈS OCCIDENTAL

COM EL VALLÈS, NO HI HA RES!

DESCOBRIM EL VALLÈS
OCCIDENTAL DE LA MÀ
DE JAN MARGARIT,
ATLETA DE CURSES
DE MUNTANYA

Diu la dita que com
el Vallès, no hi ha res.
Doncs sí, endinseu-vos
en una de les comarques
més sorprenents de l'Àrea
Metropolitana i deixeu-vos
perdre pels seus paisatges.

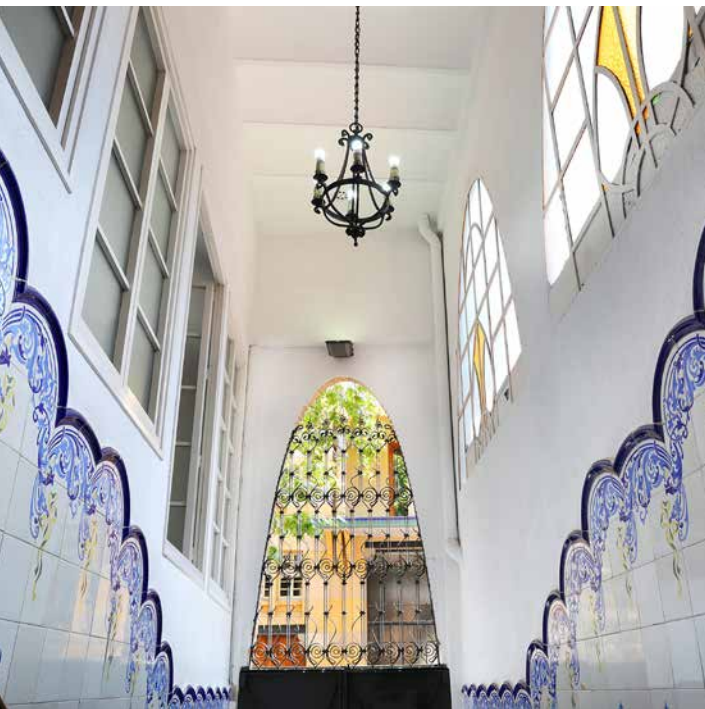
Text **Laura Pinyol**

**Jan
Margarit**

ATLETA
Matadepera

L'atleta Jan Margarit
reconeix que el seu
Vallès és la Mola
i el seu indret
preferit, la Caste-
llassa de Can Torres.

JORDI PLAY

Joan Oliver (Pere Quart), en les seves *Corrandes d'exili*, un poema dolorós escrit a Xile el 1947, exaltava els perfils de Sant Llorenç del Munt des de la perspectiva privilegiada de la vall d'Horta, indret on la família Oliver —una important nissaga d'industrials sabadellencs— havia erigit l'imponent Marquet de la Roca: “En ma terra del Vallès, tres turons fan una serra, quatre pins un bosc espès, cinc quarteres massa terra. Com el Vallès no hi ha res”.

I és d'aquest “com el Vallès no hi ha res” que els vallesans, que no es reconeixen entre si com a vallesans, es valen per parlar d'una comarca que té vèrtexs oposats i que

sovint es confronta entre si. S'és de Terrassa o s'és de Sabadell, i entre la conca del riu Ripoll o la conca de la riera de les Arenes, se succeeixen diferents poblacions i àrees d'influència, i es desconeixen poblacions veïnes i indrets referents, com si visquessin unes d'esquena a les altres.

De punta a punta sense trepitjar ciment

Aquest retrat del Vallès vol singularitzar la comarca des d'un dels seus vessants més desconeguts. Per això ho fem de la mà de Jan Margarit (Matadepera, 1997), el nostre Kilian Jornet, un jove atleta de curses de muntanya que participa en la Skyrunning World Series i podria travessar la comarca sense trepitjar cap de les seves ciutats.

Perquè si una cosa té de sorprendent el Vallès Occidental per al públic que no el coneix és que és un autèntic pulmó verd, encara que això contrasti amb la idea que se'n pugui tenir quan s'hi passa de llarg, pels diferents eixos viaris que el tenallen per la meitat, o perquè s'associa a una de les zones més industrialitzades i poblades de Catalunya. I tot és veritat: els principals nusos de carreteres s'hi encreuen, també les línies de FGC i Rodalies; representa més del 12% del PIB català, i, en el seu conjunt, suma més de 900.000 habitants, repartits entre 23 municipis i algunes de les ciutats més poblades del país, Terrassa i Sabadell, tercera i cinquena, o Sant Cugat i Rubí, que es troben en el número dotze i quinze del rànquing, respectivament.

Tot i així, el Vallès Occidental està franquejat per dos parcs naturals, que encerclen la plana vallesana i el doten d'una gran

A l'esquerra, un passadís modernista de l'escola Sagrada Família de Sabadell. A la dreta, el Paller de Tot l'Any, cim de la serra de l'Obac, i interior de la Casa Alegre de Sagrera, a Terrassa.

SERGI BOTXADER

ADRIANA OLISINA

ANOTA-HO

Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Per descobrir itineraris i talaies amb les millors vistes, i altres activitats culturals relacionades amb el patrimoni. ✉ Ctra. de Terrassa a Navarcles, km 14,8 (coll d'Estenalles) | 📍 parcs.diba.cat/web/SantLlorenc

Parc Natural de Collserola. Des de Sant Cugat, s'hi poden fer rutes i descobrir punts destacats, com el pi d'en Xandri. ✉ Plaça d'Octavià, 10. Sant Cugat del Vallès | 📍 www.parcnaturalcollserola.cat

Monestir de Sant Cugat. El més important del comtat de Barcelona en època medieval i amb un dels millors claustres del món. ✉ Pl. d'Octavià, 1. Sant Cugat del Vallès | 📞 93 675 99 52 | 📍 www.visitsantcugat.cat

Modernisme a Terrassa. Es diu que la Masia Freixa és la casa més bella del Modernisme. Coneix aquesta joia de Lluís Muncunill i passeja pels vestigis de la Terrassa modernista.

✉ Pl. de Freixa i Argemí, 11. Terrassa | 📞 93 739 70 19 | 📍 visitaterrassa.cat ◀

TAMPOC ET PERDIS...

Celler Can Morral del Molí

Coneix l'oli de la varietat becaruda d'oliveres centenàries i els vins de la finca, que té activitat agrària des del segle xv. ✉ Ctra. BV-1202, d'Ullastrell a Olesa de Montserrat. Ullastrell
☎ 610 64 71 61

🌐 www.cellercanmorral.cat

Can Casamada. En Ramon, en Jordi i el Joan són germans i la vint-i-cinquena generació de pagesos de Can Casamada. Cultiven la mongeta del ganxet (DOP). ✉ Zona de Can Casamada, s/n. Castellar del Vallès
☎ 607 53 69 41

🌐 www.cancasamada.cat

Museu Crusafont. Base del centre de recerca dels estudis del mesozoic a Catalunya. Una oportunitat única per gaudir de la paleontologia. ✉ Escola Industrial 23. Sabadell
☎ 93 726 17 69

🌐 www.icp.cat

Casa de les Aigües

Recupera la història i el funcionament de l'antiga central d'extracció i ofereix itineraris guiats pel rec comtal. ✉ Parc de les Aigües, s/n. Montcada i Reixac | ☎ 93 565 11 22
🌐 www.montcada.cat

SERGI BOIXADER

ADRIANA OLSINA

diversitat de paisatges naturals, que centren aquesta mirada.

L'horitzó nord conforma el massís de Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac, una silueta variant segons el punt de vista, que tothom sap reconèixer. Ocupa 13.691 hectàrees (també del Bages i el Moianès), la Mola és el cim més alt (1.104 m) seguida del Montcau (1.056 m), el Castellsapera (939 m) i el Turó de la Pola (929 m). Gestionat per la Diputació de Barcelona, el Parc Natural es caracteritza per la seva orografia i els imponents monòlits: el Paller de Tot l'Any, el Cavall Bernat o la Castellassa de Can Torres. Combina el bosc mediterrani a les parts baixes, amb boscos frondosos a les obagues, i sempre hi és present el rastre de les feixes que havia ocupat el cultiu de la vinya.

A dalt, claustre del monestir de Sant Cugat del Vallès. A baix, la façana de la Masia Freixa, a Terrassa. A la dreta, la Torre Negra, masia fortificada erigida originalment per defensar els dominis del monestir de Sant Cugat.

SERGI BOIXADER

Per a més informació:
Visit Vallès
🌐 visitvalles.com

El Parc també té dos registres. Les rutes més populars i transcorregudes transcorregudes —el Camí el Camí dels Monjos, que enllaça el monestir de Sant Cugat amb el de dalt la Mola, o la Carena del Pagès— i racons salvatges, reservats per als més intrèpids, com en Jan: “Em vaig formar allà, primer jugant pels boscos del costat de casa, i després iniciant-me a les curses de muntanya, la primera va ser la Mont-rodó”, que transcorre pels vorals.

Margarit reconeix que el seu Vallès “és la Mola” i el seu indret preferit és la Castellassa de Can Torres, un monòlit immens i bellíssim que s'alça pel cantó oest. Això és el que passa a molts altres vallesans. La Mola és casa i és el teló de fons. Un petit Vallès dintre l'immens Vallès.

És, sens dubte, l'ascensió més popular i al cim s'hi alça el monestir romànic (s. x), des d'on es pot veure el Pirineu, Montserrat, el Montseny, el mar i, fins i tot en dies molt clars, Mallorca. En la masoveria s'hi troba el restaurant —tots els productes s'hi pugen amb mules de càrrega— i és el sostre del Vallès Occidental.

Al sud, Collserola, encavalcada a la Serra-lada Litoral, és des de l'any 2010, parc natural. Amb una extensa superfície d'11.000 hectàrees, dona protecció a la massa boscosa que s'alça entre el Besòs i el Llobregat. Té el Tibidabo com a cim més elevat (512 m), i ocupa els termes vallesans de Cerdanyola del Vallès, Montcada i Reixac i Sant Cugat del Vallès. Un vast territori, un refugi de calma i natura. ◀

VALLÈS ORIENTAL

EL VALLÈS ORIENTAL, COMARCA DE contrastos

EL LLEGAT TERMAL I DEL
MODERNISME ES COMBINA AMB
UN PATRIMONI NATURAL EXTENS

El Vallès Oriental és un territori dispar, amb “uns pulmons rurals i uns braços d’una indústria que evoluciona ràpidament”, des del Montseny als polígons del baix Vallès. I tot amenitzat amb una història que ve de lluny i un patrimoni arquitectònic gairebé inabastable.

Text Montse Eras

Santi
Montagud

ESCRITOR
Granollers

Des de la Pedra de l'Encant a la plaça de la Porxada de Granollers, Santi Montagud inicia la ruta per mostrar el Vallès Oriental.

Citats al restaurant El Mirallet, a tocar de la Porxada —el gran símbol de Granollers i el rovell de l'ou del Vallès Oriental—, Santi Montagud arriba amb una guia de la contrada del 1926. El volum esgrogueït esdevé una carta de presentació, tant d'una comarca diversa —hi ha qui diu que en són tres— com del nostre cicerone, un lletraferit col·leccionista de llibre antic i una de les persones més coneixedores de les petites històries que fan màgic aquest territori. “Un calidoscopi ple de tota mena de materials, nobles i innobles, on la remor d'automòbils elèctrics o l'ensordidor soroll dels de gasolina encara es barregen amb el mugir d'alguna vaca desubicada”, així descriu la comarca del Circuit de Barcelona Catalunya.

Iniciem l'itinerari en un dels escaires de la Porxada, on a terra s'observa un bloc de gres vermell. Montagud fa notar que aquest tros de roc és també un exemple de la barreja que ofereix la comarca. És la Pedra de l'Encant, que al segle XVII servia per als encants públics —subhastes— de productes, però que alhora s'envolta d'una llegenda que diu que una riuada la va portar i que algun dia també se l'endurà.

A Granollers és dijous i passem entre les parades d'un mercat documentat des del 1040 fins a arribar a la Fonda Europa, la més antiga del país —enguany ha fet 250 anys. Com ja feia Josep Pla al segle passat, hi

ADRIANA OLSINA

demanem un esmorzar de forquilla com cal —un cap i pota dels Parellada i una botifarra de la Garriga amb mongetes del ganxet, buscant la gastronomia de quilòmetre zero que reivindica Pep Salsetes, investigador i guardià de la cuina i el producte del territori.

Gallecs, un oasi natural

Fem una aturada a Mollet, segona ciutat del Vallès Oriental, on visitem el museu municipal d'art Abelló, el magnífic menhir descobert el 2009 al pla de les Pruneres i l'espai rural de Gallecs, un oasi natural enmig de l'urbs. Tot i haver perdut gran part del seu patrimoni arquitectònic, Mollet encara conserva un racó que recorda el poble que va ser: la plaça Prat de la Riba, centre neuràlgic que manté els antics ajuntament i mercat

El dolmen de la Pedra Gentil es troba a Vallgorguina. A la dreta, de dalt a baix, Mollet del Vallès, amb el campanar de l'església de Sant Vicenç en primer pla, detalls dels vidres de la porta d'entrada a Can Raspall i una vista de Casa Ramos, a la Garriga.

SERGI BOIXADER

SERGI BOIXADER

ANOTA-HO

Museu Abelló i la Casa del Pintor.

És la pinacoteca més gran de la comarca i una oportunitat per descobrir l'artista i col·leccionista Joan Abelló, que va recopilar des de col·leccions de màscares africanes fins a obres de Dalí, Picasso i Miró. ✉ Berenguer III, 122. Mollet del Vallès

☎ 93 544 50 99

🌐 www.museuabello.cat

Centre d'Art La Rectoria

Antiga rectoria convertida en centre cultural que es troba inclosa a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya.

✉ Av. de Quatre Camins, 1. Sant Pere de Vilamajor

☎ 93 845 00 59

🌐 centreatrectoria.org

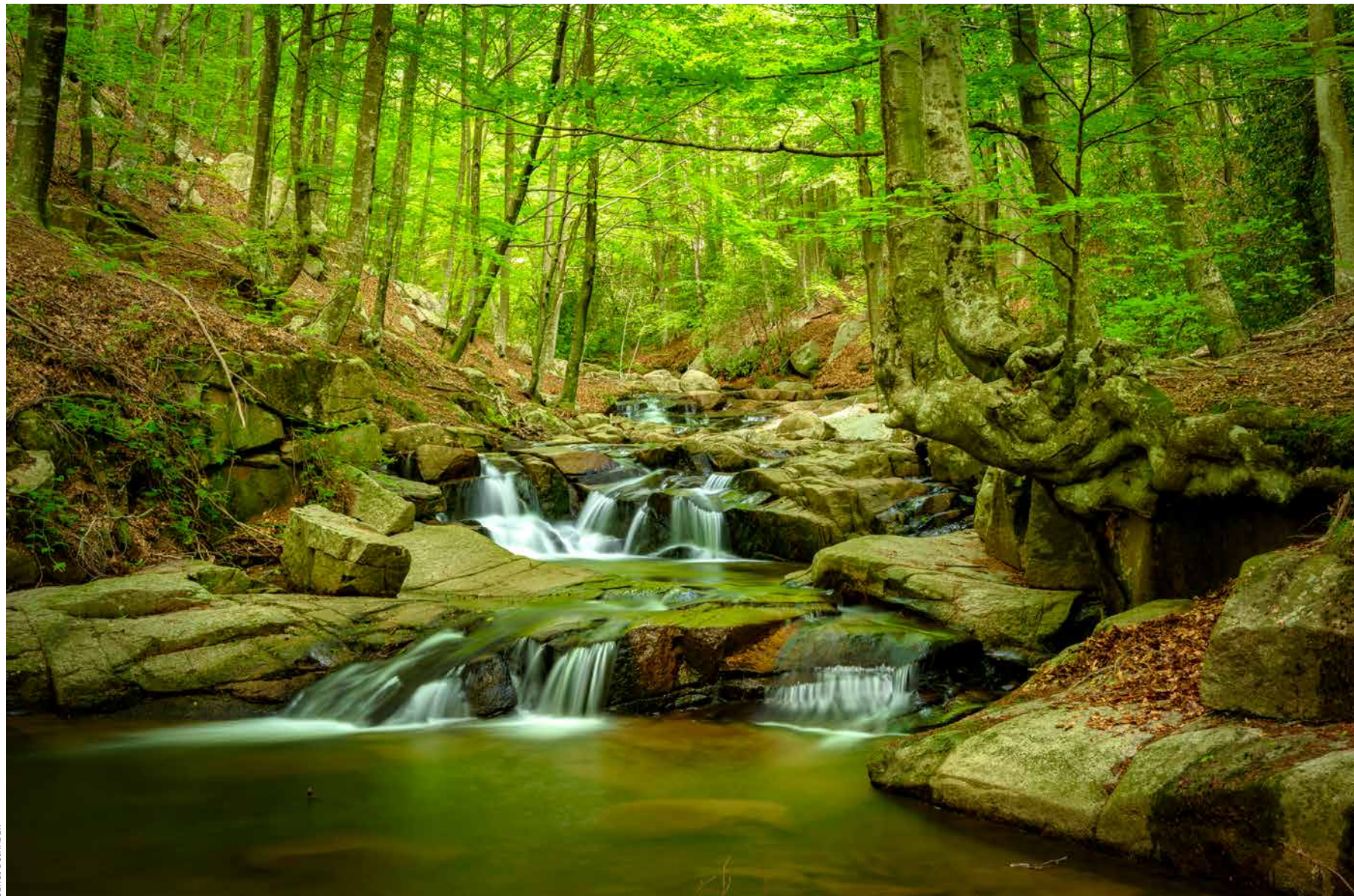
Illa Raspall de la Garriga

El conjunt arquitectònic es pot descobrir a través de la visita guiada *El modernisme de la burgesia*, que es fa cada segon dissabte de mes des de Can Raspall.

✉ Banys, 40. La Garriga

☎ 610 47 78 23

🌐 www.visitalagarriga.cat

SENGI BOIXADER

SENGI BOIXADER

A l'estació de la Garriga es conserva el refugi antiaeri, que es pot visitar. A l'esquerra, la riera de Gualba, al Parc Natural i Reserva de la Biosfera del Montseny.

TAMPOC ET PERDIS...

Museu Thermalia. Centre temàtic de la cultura de l'aigua termal situat a l'edifici medieval de l'Hospital de Santa Susanna. Dedica les dues plantes superiors a l'art, amb un destacat fons de Manolo Hugué. ✉ Pl. de la Font del Lleó, 20. Caldes de Montbui | ☎ 93 865 41 40 | 🌐 www.thermalia.cat

Safareig de Santa Esperança. Permet gaudir de les propietats terapèutiques de l'aigua mineromedical. Reaprofita un antic safareig construït a mitjan segle xx. ✉ Pl. de Pau Surell, s/n. Caldes de Montbui | ☎ 618 79 67 25 | 🌐 www.safareigtermal.cat

Mons Observans. Al turó de Can Tacó s'hi troba un jaciment romà del segle II aC, interpretat com un *praesidium*, un establiment militar que controlava les principals vies de comunicació. ✉ Vial Nord, 8B. Montornès del Vallès | ☎ 93 572 11 66 | 🌐 www.monsobservans.cat

municipal, la modernista farmàcia Amadó i el campanar de l'església.

A la comarca hi ha diverses viles que conformen la Ruta del Modernisme d'Estiueig al Vallès Oriental: el Figueró-Montmany, Granollers, l'Ametlla del Vallès, la Garriga i Cardedeu. Ens aturem a la Garriga, que, gràcies a la seva història lligada al termalisme —fil temàtic per completar a Caldes—, va propiciar l'arribada d'estiuejants barcelonins a tombant dels segles XIX i XX, i la construcció de torres de vacances. El gran exemple és l'illa Raspall —l'arquitecte a qui també se li atribueix la primera catifa de Corpus, ara la tradició més emblemàtica de la vila— i el passeig, un vial encara de terra envoltat de cases modernistes i noucentistes. Resguardats per l'ombra dels plataners, arribem al

bosc de Malhivern, un alzinar on deien les males llegendes que s'hi reunien les bruixes. I abans de marxar, nostàlgics cinèfils que som, no deixem de visitar el Cinema Alhambra, construït el 1913 i exemple de les sales de poble en perill greu d'extinció —salvat fa pocs anys gràcies a una campanya popular.

Fem via fins a Cardedeu, d'on Raspall va ser nomenat arquitecte municipal i hi va projectar el cementiri i una gran quantitat de cases modernistes que conformen aquesta ruta que culminem a la Pastisseria Ricós amb una ingesta massiva de borregos, l'especialitat dolça arrelada a la vila des de fa segles.

Seguim fins al Parc Natural del Montseny per aturar-nos en un espai màgic de natura i creativitat a Sant Esteve de Palautordera, el Circ Cric, que enguany celebra quaranta

anys. La muntanya és màgica i, potser per això, "s'hi apleguen gran quantitat de persones, entitats i grups dedicats a les arts escèniques", fet que va propiciar que Tortell Poltrona hi fes el seu camp base.

La ruta se'ns ha fet curta i ens hem quedat amb ganes de pujar al santuari de Puiggraciós de Montmany, viatjar a la prehistòria amb el dolmen de la Pedra Gentil de Vallgorguina i gaudir de l'art contemporani local i forà al Centre d'Art La Rectoria de Sant Pere de Vilamajor... Una llista inacabable d'indrets d'una comarca que, potser per ser tan propera a la gran urbs, passa desapercebuda i "és terra de pas", però que, com diu Santi Montagud basant-se en els versos de Pere Quart: "Som molt més que tres turons i quatre pins".

L'ARRELAMENT A UNA TERRA QUE CANVIA

**MUNTANYA, MAR I HORTES
S'ENTRELLACEN AL MARESME,
UNA COMARCA QUE MANTÉ
LA SEVA IDENTITAT**

El Maresme inclou una trentena de municipis molt diversos. Amb Pere Ribosa, un pagès de Cabrera de Mar, fem un recorregut per algunes de les claus d'aquest territori que convida els visitants a conèixer el seu ric patrimoni mediambiental, històric i cultural, enoturístic i gastronòmic.

Text Albert Calls

**Pere
Ribosa**

PAGÈS
Cabrera de Mar

Pere Ribosa
és un enamorat
del Maresme i,
com a bon pagès, li
agrada passejar per
les zones agrícoles
del seu municipi,
Cabrera de Mar.

JORDI PLAY

JOSEP CANO

JOSEP CANO

“Q

uan veig que es perd un conreu, em fa mal”, explica Pere Ribosa (Cabrera de Mar, 1949), pagès de tota la vida i membre d’una família de diverses generacions dedicada a la terra. Al capdavant de la masia i el camp cultiven hortalisses i les porten directament al consumidor.

El mas familiar és Cals Frares, al veïnat de Santa Elena d’Agell, a Cabrera. Les terres les tenen prop del litoral. El poble és muntanya i mar en estat pur. La masia té molta història: en els orígens, l’any 1425, va ser la residència d’uns religiosos, també de la família Amatller, de les xocolates. Des del 1930, dels actuals propietaris. I des del 1960 hi tenen un restaurant molt conegut, de cuina catalana amb productes de la terra, on es pot veure una àmplia mostra

d’eines agrícoles, així com animals de granja que fan molt feliços els nens: gallines, conills, cavalls, rucs, perdius i faisans.

Pere Ribosa ha sabut adaptar-se a la situació evolutiva del sector. Es va criar pels boscos i els camps del municipi. A tocar de casa té l’ermita de Santa Elena, i es pot passejar pels corriols mentre s’esguarda la vista del litoral. Una excursió tradicional que ens recomana és el castell de Burriac, dalt d’un turó que ofereix una bona vista de la comarca i un dels espais més visitats del territori. Sota el castell hi ha el poblat ibèric d’*Ituro*. I al nucli antic del poble, jaciments com les termes romanes de Ca l’Arnau, Can Benet o Can Modolell, amb un temple dedicat al déu Mitra.

“M’agrada molt passejar per les zones agrícoles de Cabrera i també per les de la comarca. Com les Cinc Sènies, a Mataró”, explica Ribosa. És el darrer reducte agrícola de la capital del Maresme. Al llarg dels seus trenta

A dalt, detall de la casa modernista Coll i Regàs, a Mataró. A sota, una posta de sol des del castell de Burriac, que ofereix una bona vista de la comarca. A la pàgina esquerra, unes vinyes de la DO Alella.

ANOTA-HO

Castell de Burriac. Emblemàtic espai molt visitat al Maresme. S’alça sobre un turó de 400 metres i té als seus peus el poblat ibèric d’*Ituro*, mostra del patrimoni iberoromà del municipi.

✉ Pl. de l’Ajuntament, 5. Cabrera de Mar | ☎ 674 01 14 50 | 🌐 gaudeixcabrera.cat

Nau Gaudí. Projectada per Gaudí, és l’únic testimoni que ha arribat fins als nostres dies del recinte fabril de la Societat Cooperativa Obrera Mataronina. Acull exposicions i actes culturals.

✉ Cooperativa, 47. Mataró | 🌐 www.naugaudi.cat

Ermita de Santa Elena d’Agell. És un petit edifici religiós molt emblemàtic del territori. És d’estil gòtic tardà i es troba situat al veïnat d’Agell de Cabrera de Mar. | 🌐 gaudeixcabrera.cat

Mataró. La capital del Maresme entrelaça patrimoni romà, medieval, modernista, fabril... Acostar-se al nucli històric i visitar Santa Maria o el mercat de la plaça de Cuba són algunes de les múltiples propostes d’aquesta gran ciutat. Si us animeu a caminar, podeu fer-ho a les Cinc Sènies, un espai agrari periurbà a la línia costanera del Maresme. ☎ 93 758 26 98 | 🌐 visitataro.cat ◀

TAMPOC ET PERDIS...

El patrimoni del Modernisme i dels indians. Es pot visitar l'empremta modernista a Canet de Mar, Mataró, Argentona i Alella, on s'organitzen rutes. El patrimoni dels indians és present a Arenys de Mar, Canet de Mar, Caldes d'Estrac, el Masnou, Mataró, Premià de Mar, Sant Pol de Mar i Vilassar de Mar.

www.costadearcelona.com

Museu del Càntir. Museu únic al món per la seva especialitat. Exposa més de quatre mil exemplars que van de l'edat de bronze a Picasso. El gruix de la col·lecció està format per terrissa popular i tradicional del segle XX.

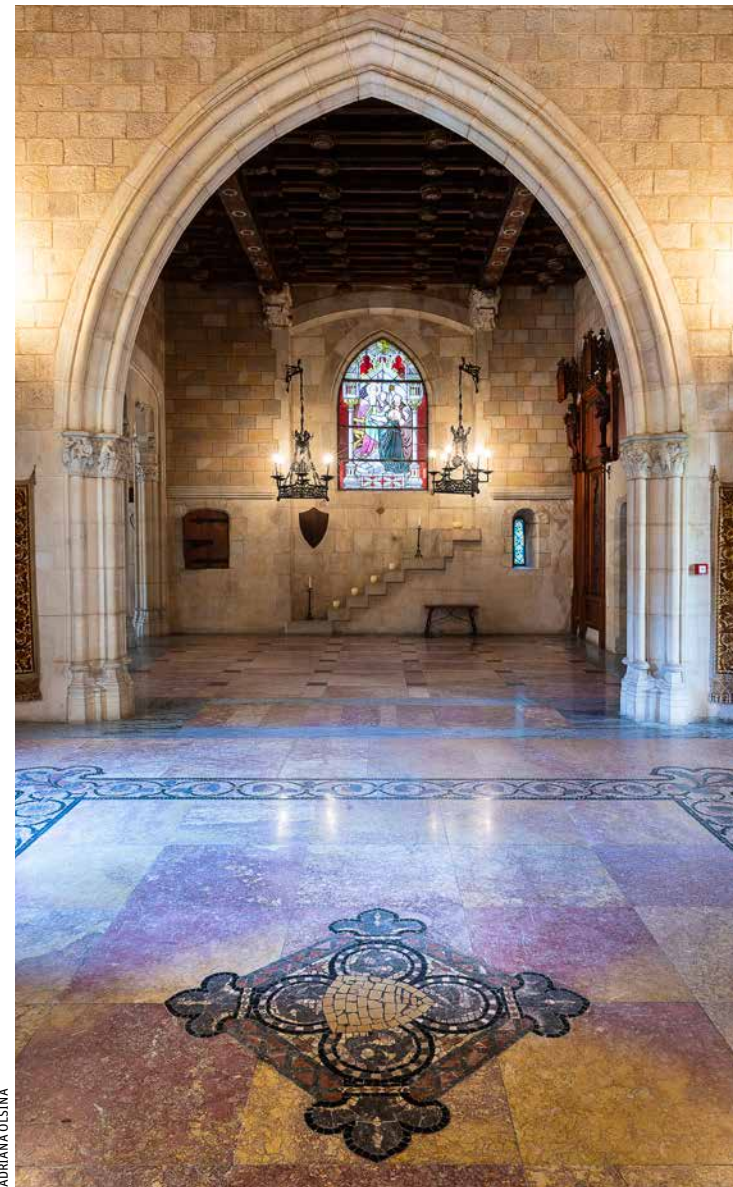
✉ Pl. de l'Església, 9. Argentona
☎ 93 797 21 52 | museucantir.org/

Església de Sant Martí. Les dimensions de l'església fan que es conegui com la *catedral del Maresme*. És un temple d'estil gòtic-renaixentista construït l'any 1574 pel mestre de cases Antoni Mateu.

✉ Pl. de Sant Martí. Teià | teia.cat

Estació nàutica de Santa Susanna
Espai ideal per gaudir dels esports nàutics, ja que té unes excel·lents condicions per a la pràctica de la vela, el surf de vent i el catamarà. ✉ Platja de les Dunes. Santa Susanna

www.stasusanna.cat

ADRIANA OLISNA

A dalt, a l'esquerra, vista de l'interior del castell de Santa Florentina, a Canet de Mar, i, a la dreta, feixes de vinyes amb el mar de fons.

pobles, la comarca entrellaça el mar i la muntanya amb els conreus. És un territori molt poblat en què malda per sobreviure-hi una pagesia que s'ha hagut d'adaptar als temps que corren de mercats globals. Més cap amunt, al nord, a Arenys de Munt, Canet de Mar, Sant Pol, Sant Cebrià i Sant Iscle, a la Vallalta, es cultiva la maduixa del Maresme, amb els seus característics hivernacles. I la cirera d'en Roca, a Arenys de Munt.

Des de la muntanya de Burriac i Cabrera i resseguint el Parc de la Serralada Litoral, comenta Ribosa, es poden visitar municipis com Alella, Argentona, Cabrils, Ôrrius, Premià de Dalt, Teià, Tiana i Vilassar de Dalt. És un espai natural i viu en què la contemplació i els passejos per la natura ens porten al descobriment d'un territori en el qual pren forta

JORDI PLAY

Per a més informació:
Costa Barcelona Turisme
www.costadearcelona.com

presència la DO Alella i l'enoturisme. Sense perdre mai de vista la ratlla blava del mar.

La comarca no s'entendria sense la seva gastronomia, vinculada als productes de la terra: pèsols, mongetes del ganxet, fesols, tomàquets pometa o maduixes. I també, és clar, el peix: el calamar i la gamba d'Arenys, el sonso o l'escamarlà.

Gastronomia i cultura popular

Un ventall de productes, com també els calçots i les carxofes que cultiven a Cabrera, que la germana de Pere Ribosa, Núria Ribosa, des del restaurant familiar, Cals Frares, s'encarrega de portar als plats diàriament. Una cuina amb clau de proximitat i voluntat casolana. No en va, els plats amb pèsols i mongetes són molt demanats.

La comarca és també festa i cultura popular: les Santes de Mataró, els Pirates i Premianencs a Premià de Mar, la Rierada de Vilassar de Mar... A Cabrera de Mar, les noves generacions de vilatans han mostrat la inquietud per reconnectar amb la tradició. En només sis anys, la població, amb el suport de les colles de diables i geganters del municipi, ha impulsat la creació d'un seguici festiu popular i s'ha forjat des de zero una tradició amb gegants (Pere Joan Ferrer, el Baró de Burriac i l'Elionor de Sarriera), nans (en Marc Empaitabruixes, la Tragèdia i la Comèdia) i bestiar de foc (en Rosegaescrots i la bruixa Isolda). I les celebracions de la Festa de les Bruixes o l'Emplaçat, multitudinaris punts de trobada, rituals festius del foc, ball i tradició. ◀

Els museus són una bona manera de descobrir el territori. Esther Espejo és tècnica de difusió del Museu de Badalona, que explica d'una manera didàctica els orígens de la ciutat.

EL **BARCELONÈS**, AMB **més història** DE LA QUE **IMAGINES**

**RESSEGUIM LA COMARCA PER
DESCOBRIR-NE ELS ORÍGENS
I COMPROVAR COM HA EVOLUCIONAT
AL LLARG DEL TEMPS**

El Barcelonès, a banda de la gran capital, està format pels municipis de l'Hospitalet de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs i Badalona. Hi passegem de la mà d'Esther Espejo, tècnica de difusió del Museu de Badalona, que ens submergeix en la història i el paisatge que identifiquen la comarca.

Text **Judit Monclús Pedret**

MUSEU DE BADALONA

El Centre d'Art Tecla Sala promou i difon les arts visuals a l'Hospitalet de Llobregat. A l'esquerra, la Venus de Badalona, que es pot veure al museu de la ciutat, on hi ha les restes de les termes, les cases i els carrers de la ciutat romana [a baix].

RUBÉN ALCARAZ

“Nosaltres som com som perquè hi ha moltes coses que les arrosseguem de l'època romana. No tenim altres cultures, tenim aquesta, i es veu en el nostre dia a dia. Hem de defensar les nostres arrels, que no són les dels nostres avis, sinó que venen de més enrere.” La badalonina Esther Espejo és tècnica de difusió i responsable del servei educatiu del Museu de Badalona, que es troba sobre les restes de l'antiga ciutat romana de *Baetulo*, una de les superfícies arqueològiques més grans de Catalunya, i explica la història de la ciutat des dels seus orígens més remots. “Tots nosaltres som romans. Si ara es despertés un romà i ens escoltés, diria que parlem un llatí molt dolent”, explica divertit Abel Marco, que guia un grup d'escolars per les restes romanes de *Baetulo* i els exposa la importància de conèixer la història.

El Museu de Badalona s'ha especialitzat a explicar la vida quotidiana de l'època romana, cosa que desperta molta curiositat entre el públic infantil. “Crec que el que resulta atractiu del museu és que, d'alguna manera, quan en marxés, acabes entenent més coses de tu mateix”, afirma Espejo.

Espejo ens guia pel Barcelonès i ho fa de la mà d'allò que més l'apassiona: els museus

MUSEU DE BADALONA

ANOTA-HO

Centre d'Art Tecla Sala

Promou obra artística contemporània amb exposicions d'artistes nacionals i internacionals referents i també emergents. ✉ Av. de Josep Tarradellas i Joan, 44. L'Hospitalet de Llobregat | ☎ 93 403 26 20

🌐 www.teclasala.net

Museu d'Història de la Immigració de Catalunya

Els moviments humans i les migracions són l'eix d'aquest espai amb vocació d'educació a la ciutadania. Masia de Can Serra. ✉ Ctra. de Mataró, 124. Sant Adrià de Besòs | ☎ 93 381 26 06

🌐 www.mhic.net

Museu de Badalona.

Exposa les restes de les termes i del *decumanus maximus* de *Baetulo*. Allotja exposicions temporals de temàtica vinculada a la ciutat.

✉ Pl. de l'Assemblea de Catalunya, 1. Badalona
☎ 93 384 17 50

🌐 museudebadalona.cat ◀

Al Museu de la Immigració de Catalunya hi ha museïtzat un vagó del tren *Sevillano*. A la dreta, el litoral del Barcelonès.

MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA

que permeten conèixer millor el territori i la seva gent. Proposa visitar el Museu d'Història de la Immigració de Catalunya, a Sant Adrià de Besòs. "Explica què va passar amb els meus pares i amb tota una generació que en un moment determinat van haver de marxar de casa per anar a un altre lloc on els van acollir. Encara que parli dels anys cinquanta del segle xx el missatge és ben actual."

A través de tres espais, el museu explica els moviments humans i les migracions. En un d'aquests espais hi ha museïtzat el vagó del *Sevillano*, que homenatja la generació protagonista de les migracions interiors del segle passat a Catalunya. "Ara hi podrien posar una pastera. És interessant que la gent entengui que els nouvinguts no ens venen a treure res perquè un dia vaig venir jo, ara vens tu i d'aquí a quaranta anys vindrà algú altre. El món no s'atura."

El llenguatge de l'art contemporani

Seguim fins a l'Hospitalet de Llobregat, on la Tecla Sala, un centre que promou i difon l'art contemporani català, és un altre imprescindible per a Espejo. "Per la meua experiència, veig que l'art contemporani és un gran oblidat quan vols adreçar-te a la ciutadania. També és un llenguatge i ens hi hem de familiaritzar", reivindica. L'edifici principal del centre està catalogat com a patrimoni local, ja que, abans de convertir-se en equipament

MARÍA ROSA VILA

Per a més informació:
**Turisme
Barcelonès**
www.barcelonaes
moltmes.cat

TAMPOC ET PERDIS...

Monestir de Sant Jeroni de la Murtra. Conegut com *la Murtra* per l'arbust que donava nom a l'antiga masia, és un antic monestir gòtic situat a la vall de Betlem, propera a Badalona. ✉ Camí del Monestir, s/n. Badalona | ☎ 93 395 19 11 | 🌐 lamurtra.cat

Museu Torre Balldovina. El centre conserva, investiga i difon el patrimoni cultural, monumental i natural de Santa Coloma de Gramenet. ✉ Pl. de Pau Casals, s/n. Santa Coloma de Gramenet | ☎ 93 385 71 42 | 🌐 museu.gramenet.cat

Fàbrica Anís del Mono. Fundada pels germans Josep i Vicenç Bosch el 1868, permet conèixer un dels exemples més importants de patrimoni industrial a Catalunya. ✉ Av. d'Eduard Maristany, 115. Badalona | ☎ 93 384 17 50 | 🌐 www.anisdelmono.es ◀

cultural, va ser una de les fàbriques de filatures més importants del país.

Sortim dels museus i anem a buscar la història a l'aire lliure. Pugem fins al puig Castellar, també conegut com a *turó del Pollo*, a Santa Coloma de Gramenet. S'hi pot arribar fent una agradable excursió des del monestir de Sant Jeroni de la Murtra. Situat dins del Parc de la Serralada de Marina, regala una vista espectacular de l'Àrea Metropolitana de Barcelona fins que els ulls es perden en l'horitzó del Mediterrani. Al seu cim hi ha el poblat ibèric del mateix nom que, amb una gran extensió excavada, permet veure la disposició de les construccions i observar-hi carrers situats en terrasses que salven el desnivell del terreny. "És una visita imprescindible de tardor i la vista que regala permet

veure com s'ha transformat el paisatge amb la intervenció de l'home".

Espejo també suggereix acostar-se fins al pont del Petroli, tota una icona badalonina, i retornar des d'allà l'esguard a la Serralada de Marina. La brisa i les onades recorden que Badalona té un passat pesquer que surt del barri de Baix a Mar i que, en termes gastronòmics, es retroba en la recepta del pop amb patates i allioli. Ho confirma Àngeles de Diego Ranz, propietària i cuinera del restaurant Figaro, quan desgrana la recepta que ofereix als seus clients i que fa venir salivera: "És el plat que es cuinaven els pescadors quan agafaven algun pop. Es pot fer més o menys picant a base de pebre vermell. Ara es pot tastar en restaurants i a la tradicional popada anual que celebra la ciutat". ◀

**Marc
Talavera**

BIÒLEG
Igualada

El castell de Jorba és un magnífic mirador sobre el poble i punt d'inici de la ruta per l'Anoia guiada pel doctor en Biologia Marc Talavera.

XEVI ABRIL

ANOIA

LA CONCA D'ÒDNA, **MOSAIC** **DIVERS**

DESCOBRIM LA COMARCA DE
L'ANOIA DE LA MÀ DEL BIÒLEG
IGUALADÍ MARC TALAVERA

La zona central de l'Anoia esbossa com és la comarca: un territori que, tot i el creixement demogràfic i industrial, ha sabut conservar en gran part el seu caràcter agrícola i la riquesa natural i paisatgística. Al costat de Marc Talavera descobrirem projectes que es duen a terme per preservar-ne els valors.

Text Judith Càlix

El pujol del castell de Jorba és una meravellosa talaia d'aquest poble i de la conca d'Òdena. Un cop la mirada traspua l'autovia, es pot copsar un territori de relleu suaument accidentat, on domina la plana urbanitzada o conreada principalment amb cereals de secà i puntejada amb boscos de pins i alzines. En aquest observatori privilegiat ens trobem amb l'igualadí Marc Talavera, jorbenc d'adopció. Doctor en Biologia i especialitzat en etnobotànica, és president del Collectiu Eixarcolant, que reivindica l'ús d'espècies silvestres comestibles i varietats agrícoles tradicionals com a eina per transformar el model agroalimentari i territorial actual. Els d'Eixarcolant —d'eixarcolar o birbar; és a dir, arrencar les males herbes— no només creuen que les plantes silvestres es poden recollir i emprar com a aliment o remei, sinó que han de poder esdevenir nous cultius veritablement sostenibles i que estimulin les economies locals. De moment, ells ho posen en pràctica cada dia al seu obrador experimental i al forn del poble.

De Jorba, per on passa la Via Blava de l'Anoia, ens acompanya fins prop de la urbanització de la Mallola (Santa Margarida de Montbui), on em vol presentar el també biòleg Adrià Solé, "l'exemple que el camp pot atraure talent jove." A Can Mercaderet, des de fa cinc anys, l'Adrià hi té una gran diversitat de cultius: horta, farratges, ametllers i oliveres amb què abasteix escoles i restaurants, com El Bindu d'Igualada.

D'allà ens dirigim a Copons, una vila que al segle XVIII, malgrat els efectes de la Guerra de Successió i tot i ser eminentment agrícola, va esdevenir una de les poblacions més pròsperes de Catalunya. I va ocórrer gràcies a l'emprenedoria de traginers i negociants locals que van començar a vendre per tota la Península teixits i menuderies (puntes o cintes) i, amb el temps, van diversificar els seus negocis, i es van dedicar des del comerç a l'engròs, fins a la inversió immobiliària o la banca. A diferència d'altres pobles de la zona, tant l'estructura urbana de Copons com els horts s'han mantingut gairebé intactes des d'aquella època d'espendor. Els horts, situats majoritàriament a l'extrem nord del nucli urbà,

ANOTA-HO

Castell dels Claramunt. El més emblemàtic de la comarca. La família dels Claramunt va exercir-ne el domini fins al segle XIII. Les visites es fan de dimecres a diumenge, festius inclosos.

✉ La Pobla de Claramunt | ☎ 670 22 55 16 | 🌐 www.lapobladeclaramunt.cat

Castell de Jorba. Ubicat dalt d'un puig que domina el municipi, va ser construït a finals del segle X i va pertànyer al llinatge dels Jorba, que va tenir en Guerau de Jorba el membre més destacat.

La visita exterior és lliure. ✉ Jorba | ☎ 93 809 40 00 | 🌐 www.jorba.cat

Castell de la Tossa. Dalt la tossa de Montbui s'aixeca un important conjunt arquitectònic del romànic primerenc. En destaca la torre i l'església. El castell és testimoni de la importància de la baronia dels Montbui. ✉ La Tossa. Santa Margarida de Montbui | ☎ 621 27 27 16 | 🌐 www.latossa.cat ◀

MARIA ROSA VILA

GETTYIMAGES

MARIA ROSA VILA

La comarca de l'Anoia té uns paisatges únics. A dalt, un mas particular del terme municipal d'Orpí, envoltat de colza. Al mig, l'ermita de la Sagrada Família de Sant Martí de Tous, a prop d'Igualada. A baix, l'església del castell de Boixadors, a Sant Pere Sallavinera.

L'Asil del Sant Crist d'Igualada imposa el visitant per la seva magnificència. Construït entre els anys 1931 i 1941 és una mostra modernista de l'arquitecte Joan Rubió i Bellver. A l'esquerra, un dels contraforts del castell de Miralles.

GETTYIMAGES

Per a més informació:
Anoia Turisme
anoiaturisme.cat

TAMPOC ET PERDIS...

Museu Molí Paperer. Ubicat a l'antic Molí de la Vila, recull la història del paper des dels seus orígens.

Al costat hi ha la Bassa, utilitzada pels setze molins paperers de la vila. ✉ Pau Casals, 10. Capellades

☎ 93 801 28 50 | 🌐 www.mmp-capellades.net

Abric Romaní. Descobert el 1909 per l'industrial capelladí Amador Romaní, és un dels principals jaciments neandertals del món. ✉ Parc Prehistòric de Capellades. Ronda Capelló, s/n. Capellades | ☎ 93 801 28 50 | 🌐 www.neancapellades.cat

Veïnat de la Font de la Reina. Per aquest nucli de Capellades passava el camí ral i hi havia hostals per als viatgers. En un d'ells, Can Carol, hi ha una font neoclàssica esculpida en forma de bust femení de la qual brollen dos raigs d'aigua.

Ruta dels Molins de la Costa. És la zona que concentra més molins a Capellades. Funcionaven amb l'aigua de la bassa que circulava per la Séquia Major o rec del Corronaire. ◀

conformen un petit oasi singular per la seva riquesa natural i patrimonial i el seu traçat, amb bancals de terra seca, basses de reg, rescloses i molins.

Miradors privilegiats

La conca d'Odena està envoltada per altiplans amb cims que depassen els 600 metres, com el puig d'Aguilera (Odena) i el puig de Sant Miquel (Rubió), a la falda del qual es troba l'església de Sant Pere d'Ardesa. Un altre punt d'observació privilegiat és la tossa de Montbui, on s'alça un castell. En aquest paratge, l'igualadí Pol Junyent, doctor en Història i especialista en història medieval, ens explica que "alguns dels castells de l'Anoia tenen estructures del període andalusí, com la muralla de pedra de

guix i encofrat del castell de Castellfolit de Riubregós". Al segle X, i en els posteriors, va ser quan es va ocupar i cristianitzar aquest territori. Quan la zona va deixar de ser primera línia de frontera, els castells van passar a ser el centre administratiu dels nous senyorius feudals, entre els quals van destacar famílies com els Claramunt, els Tous o els Montbui.

Si abans dels anys setanta del segle passat el mosaic que es veia des d'aquestes talaies era ric, i es caracteritzava sobretot per un paisatge agrari d'oliveres, vinya, ametllers, cereals, llegums i zones forestals, avui dia s'ha vist empobrit. "Actualment, a Catalunya, vint espècies (amb les seves varietats) ocupen el 90% de la superfície agrària", recorda Marc Talavera.

A Igualada acaba la nostra ruta. Si es busca una bona perspectiva del conjunt urbà, s'ha d'anar a la muntanya del Pi, des d'on s'albiren edificis com l'Asil del Sant Crist, la basílica de Santa Maria, les xemeneies d'antigues indústries com el Vapor Vell o la Isabela, i el barri del Rec. Un passeig per aquí és indispensable: les velles adoberies; l'antiga séquia o rec, d'origen medieval, que recorre prop de tres quilòmetres i que permetia regar els horts i fer funcionar els molins, com el de l'Abadia, avui dia força malmès; els carrerons que baixen cap al riu, els contraforts de les naus... constitueixen un patrimoni singular del qual encara s'ha de definir el seu futur, complex per les dimensions d'aquest antic barri industrial. ◀

BAGES

EL BAGES AMB UNA MIRADA musical

LA MEZZOSOPRANO MIREIA PINTÓ
RECOMANA TRES EMBLEMES DE LA
COMARCA: MONTSERRAT, SANT
BENET I LA MANRESA IGNASIANA

Montserrat és la referència paisatgística del Bages, destaca la cantant Mireia Pintó, impulsora del Festival Internacional de Música Clàssica de Sant Fruitós, que al juliol desplega la seva oferta als jardins del monestir de Sant Benet de Bages. Ella és també ambaixadora de Manresa 2022, el projecte amb el qual la capital de la comarca celebrarà els 500 anys de l'arribada de sant Ignasi de Loiola.

Text Pepa Mañé Vall de Vilaramó

Mireia
Pintó

CANTANT
Manresa

La mezzosoprano manresana Mireia Pintó és una enamorada de la seva comarca, de la qual n'exerceix d'ambaixadora sempre que cal.

SENGI BOIXADER

El perfil de Montserrat és inconfundible, i és omnipresent des de molts indrets del Bages. A la dreta, la Cova de Sant Ignasi, a Manresa, i el claustre de Món Sant Benet.

La mezzosoprano Mireia Pintó (Manresa, 1968) ha cantat en teatres d'arreu *Parsifal*, de Richard Wagner. És una banda sonora que li recorda el Bages, perquè l'òpera se situa al castell de Montsalvat, que instantàniament va ser identificat amb Montserrat. I a Montserrat és on la manresana ha portat amics de tot el món. "Quan soc fora, que habitualment viatjo molt per feina, és el primer que trobo a faltar, perquè és una referència molt clara: al Bages veiem la muntanya des de molts punts. I mai és igual perquè la llum li canvia els colors i els núvols li dibuixen ombres. Per això és un regal cada dia", assegura.

Destaca que Montserrat engloba moltes coses en una: "És emblema de catalanitat, d'espiritualitat, és un focus de cultura importantíssim, amb l'Escolania, i també la muntanya dona molt de si: caminades, escalada...

M'agrada pujar-hi amb el cremallera, amb la cistella, i també faig servir els funiculars, perquè donen diferents perspectives del paisatge". I conclou: "A tothom el sorprèn aquesta muntanya diferent per la seva geologia i el fet de trobar-hi una marededeu negra". Sense oblidar que sempre hi ha les parades dels artesans de la mel i el mató, "que defensen el territori a través dels seus productes gastronòmics i són un afegit pintoresc a la visita".

Música en un claustre romànic

La cantant manresana, que és professora a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC) i participa en les temporades d'òpera del Liceu, va posar en marxa el Festival de Música Clàssica de Sant Fruitós el 1995, i des de llavors els dijous de juliol són sinònim de música clàssica a la localitat bagenca. El certamen, en el qual han actuat figures com Ainhoa Arteta o Jordi Savall, va néixer amb la voluntat de treballar per al

ANOTA-HO

Montserrat. Muntanya única al món per la seva peculiar silueta i formació. Alberga el santuari de la Mare de Déu i el monestir benedictí, que acull els pelegrins que hi arriben d'arreu.

✉ Monistrol de Montserrat

☎ 93 877 77 27

🌐 montserratvisita.com

Món Sant Benet. Monestir medieval considerat una de les joies del romànic de Catalunya. Inclou l'antiga residència d'estiueig de la família del pintor modernista Ramon Casas. ✉ Camí de Sant Benet de Bages, s/n. Sant Fruitós de Bages

☎ 93 875 94 01

🌐 www.monstbenet.com

Manresa. Ofereix tresors com la basílica de la Seu, exponent del millor gòtic català; espais medievals com el carrer del Balç i el canal de la Séquia, i l'imponent barroc de la Cova de Sant Ignasi de Loiola. ☎ 93 878 40 90

🌐 manresaturisme.cat ◀

SENGI BOIXADER

JORDI PLAY

La silueta de la muntanya de Montserrat és un dels trets identitaris del Bages. A la fotografia, des del parc de l'Agulla de Manresa.

JORDI PLAY

Per a més informació:
Bages Turisme
bagesTurisme.cat

TAMPOC ET PERDIS...

Rutes del vi DO Pla de Bages. Majoritàriament explotacions familiars amb vinya pròpia. Ofereixen experiències enoturístiques, algunes vinculades al ric patrimoni de la pedra seca, com la ruta de les tines de la vall del Flequer.

✉ Casa de la Culla, s/n. Manresa | ☎ 93 874 82 36
 🌐 dopladebages.com

Cardona. La vall salina s'explota des del neolític, i el diapir salí, estratègic i molt valuós, és custodiat per l'imponent castell. Es pot fer un recorregut guiat a les galeries de la muntanya de sal, a 86 metres de profunditat.

✉ Ctra. de la Mina, s/n. Cardona | ☎ 93 869 24 75
 🌐 www.cardonaturisme.cat

Mura i Talamanca. Pobles pintorescs que conserven tot el seu encant rural en ple Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. 🌐 www.mura.cat / www.talamanca.cat ◀

país des del territori. Al llarg de la seva trajectòria, s'ha establert en diversos emplaçaments del municipi, però van apostar pel monestir de Sant Benet quan encara estava mig derruït i decadent ("els ratpenats es colaven per la cúpula de l'església durant els concerts", rememora) i ara les actuacions tenen com a marc els jardins de les restaurades edificacions d'un complex que engloba història, natura i gastronomia. "Sant Benet és patrimoni, i sempre ens l'hem estimat molt. El claustre romànic és deliciós, amb tots els capitells diferents, i les visites, tant a la part medieval com a la modernista, la de l'antiga residència d'estiu del pintor Ramon Casas, són concebudes amb molt bon gust". Recomana acompanyar el recorregut amb la lectura de la novel·la *L'últim abat*, de Martí Gironell, que "fa reviure l'esperit de la vida al monestir a l'època medieval".

Manresa celebrarà el 2022 els 500 anys de l'arribada del pelegrí Ignasi de Loiola i ha creat una xarxa d'ambaixadors de la qual n'és membre Pintó i també el pianista i compositor Manel Camp (Manresa, 1947). Són amics que s'admiren, han compartit moltes hores de concert i defensen Manresa i el Bages arreu i s'apunten a totes les iniciatives ciutadanes que els reclamen. Per exemple, Pintó i el seu marit, el pianista rus Vladislav Bronevitzky, van oferir un concert benèfic per ajudar a reconstruir les teulades de la basílica de la Seu, "el gran monument de Manresa i símbol d'una època gòtica esplendorosa a la ciutat". El concert es va fer al Conservatori, un teatre a la italiana que data del 1878, "que és un valor a tenir en compte perquè no en tenen gaires municipis". I Camp està immers en el projecte *De Minorisa a Carst*, amb què celebrarà, amb tot un seguit d'actes, els seus

75 anys i "amb el qual intento explicar el que sento per Manresa". Per la seva banda, Pintó destaca que tant la Seu com la Cova, un conjunt barroc i neoclàssic que acull la balma on sant Ignasi va escriure els *Exercicis espirituals*, "formen la postal d'entrada a la ciutat".

Pintó recomana endinsar-se al nucli urbà per prendre un refresc al passeig Pere III i descobrir joies modernistes, "un estil arquitectònic que m'agrada molt", com la Buresa, el Casino o la Casa Lluvià.

A qui li agradi més "la verdor i la tranquil·litat", la mezzosoprano apunta al parc de l'Agulla, des d'on es pot fer el tram final del canal medieval de la Séquia, fins al mas de Sant Iscle, a Sant Fruitós de Bages. Per als més atrevits, queda tot el recorregut d'aquesta obra d'enginyeria medieval, que des de Balsareny i al llarg de 26 quilòmetres travessa boscos, camps de regadiu i aiguamolls. ◀

**Fortià
Casas**

CARNISSER
Moià

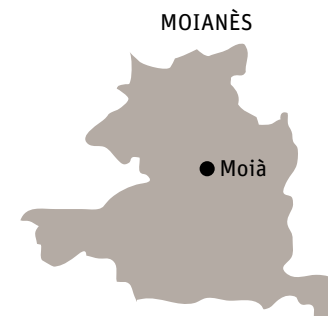
Fortià Casas va ser un dels impulsors de la Moianès Round Fest, una iniciativa per fer descobrir l'entorn natural, patrimonial i humà de la comarca.

XEVI ABRIEL

Un oasi paisatgístic

FARCIT D'HISTÒRIA I PATRIMONI

DESCOBRIM LA COMARCA MÉS JOVE DE CATALUNYA I ELS TRESORS CULTURALS I PATRIMONIALS QUE AMAGA

Situada al bell mig de la Catalunya Central i rodejada pel pla de Bages, la plana de Vic i els dos Vallesos, l'altiplà del Moianès va esdevenir comarca l'any 2015. Formada per deu municipis amb un gran atractiu turístic, el Moianès és una regió amb personalitat pròpia, tant pel paisatge com per la seva ubicació geogràfica.

Text **Aina Font Torra**

Vista dels paisatges agrícoles a la vora de la Rectoria de Sant Feliu de Terrassola.

ORIOI CLAVERA

“**M**ira que me'l conec, el Moianès, però encara ara no deixa de sorprendre'm!”. Fortià Casas parla amb aquell entusiasme propi dels infants quan s'acosta la nit de Reis. És com un regal, per a ell, divulgar la comarca que tant venera. De fet, si per alguna cosa se'l coneix entre el veïnat és per la seva implicació amb el territori. Casas va ser un dels impulsors de la Moianès Round Fest, una iniciativa per fer descobrir l'entorn natural, patrimonial i humà de la comarca a través del GR 177, l'itinerari que connecta els deu municipis que la componen. Fortià Casas puja fins al mirador de la Creu de Moià, un petit turó amb una vista única de tot l'altiplà. Des d'allà albira l'església de Santa Maria, un imponent temple barroc, així com la casa natal de Rafael Casanova,

icona de la resistència catalana el 1714. L'equipament acull també el Museu Arqueològic de Moià, que alberga gran part de les joies paleontològiques trobades a les coves del Toll i les Toixoneres, dos emplaçaments de visita obligada tant per la seva bellesa com per la riquesa en fauna del quaternari que conserven. Per a Casas, el millor moment per visitar-les és després que hagi plogut: “És com si entressis dins del cor d'un riu subterrani.”

Caminar li agrada molt. Últimament, les rutes que fa són pel camí ral que va de Vic a Manresa, travessant Collsuspina, Moià i Calders. El fascina pensar que Collsuspina va néixer com un punt estratègic d'hostals per estatjar els transeünts que circulaven per aquests corriols que ara ell trepitja. També se sorprèn pel bon estat de conservació de les parets de marge de pedra seca quan el camí arriba a Calders. Juntament amb Monistrol de Calders, és la vila amb més barraques de vinya de la comarca.

Cap a Santa Maria de l'Estany

Calders és també la vila amb més gorgs: és una zona amb gran abundància d'aigua que s'ha popularitzat entre els que busquen piscines naturals gratuïtes. La resclosa del Rubió o la font de les Tàpies en són dos exemples, tot i que Fortià Casas no les freqüenta gaire: “Quan acabo de caminar prefereixo pujar a l'Estany, que a banda que s'hi menja molt bé, té el monestir de Santa Maria, amb un espec-

MUSEU DE MOIÀ

ORIOI CLAVERA

ORIOI CLAVERA

ANOTA-HO

Coves del Toll. Ideals per visitar en família on els més menuts descobriran com vivien els prehistòrics.

✉ Ctra- N-141c, km 32. Moià
☎ 93 820 91 34

🌐 www.covesdeltoll.com

Poues de glaç de la Ginebreda

Recentment restaurades, aquestes singulars construccions ubicades a Castellterçol s'han obert al públic en el marc del projecte Ecomuseu. ✉ C-59, km 5 (carretera de Castellterçol a Moià) | ☎ 93 830 14 18

🌐 moianesmes.cat

Santa Maria de l'Estany

En aquest imponent monestir, amb una majestuosa església romànica, va ser on s'establí, el 1080, una petita comunitat de canonges per viure seguint la regla de sant Agustí.

✉ Pl. del Monestir, 2.

L'Estany | ☎ 93 830 30 40

🌐 www.monestirestany.cat

Destaca la qualitat dels productes del Moianès, com ara és el cas de la verdura i dels bolets. A sota, la vista infinita que s'albira del Mas Puigmartre estant, a l'Estany.

ORIOI CLAVERA

TAMPOC ET PERDIS...

El CACiS de Calders

Centre d'Art Contemporani i Sostenibilitat situat en un dels conjunts de forns de calç més representatius del patrimoni industrial de Catalunya i gestionat per un grup interdisciplinari d'artistes, científics i educadors. S'hi accedeix pel polígon industrial d'Artés, camí de Can Vila, i per davant la subestació elèctrica de Calders.

☎ 93 830 91 59

🌐 cacis.elforndelacalc.cat

Sant Joan d'Oló

Poblet rural pertanyent a Oló que està presidit per una petita església (de la qual va ser rector sant Antoni Maria Claret) i un bonic comúndor datat del segle XVII.

Castell de Granera

Ubicat en el poble més petit del Moianès, és el mirador més important del sud-oest de la comarca, amb una vista privilegiada de Montserrat i Sant Llorenç del Munt. S'hi arriba fàcilment a peu des del nucli de Granera.

🌐 www.granera.cat

ORIOI CLAVERA

SIQUI SÁNCHEZ

El Moianès és la sisena comarca amb menys habitants de Catalunya però amaga molts tresors patrimonials, com la capella de Sant Martí de la Roca o del castell a Castellcir, conegut popularment com el castell de la Popa, per la forma de la roca.

Per a més informació:
Moianès Turisme
🌐 moianesturisme.cat

tacular claustre, una de les joies del romànic més importants del país", diu, mentre recorda que el nom del poble ve de l'enorme presa d'aigua que va envoltar-lo fins al segle XVII.

De fet, la xarxa hidrogràfica del Moianès té un paper destacat en la majoria de municipis. A Castellterçol va esdevenir un gran motor econòmic entre els segles XVII i XIX gràcies a les poues de glaç, ideals per conservar-hi el gel que s'havia acumulat durant l'hivern. Juntament amb la Casa Museu Prat de la Riba, són els atractius que més han transcendit entre el turisme. Però a parer de Fortià, en falta un d'important: el rentador de llana del Roquer, una construcció única a Catalunya nascuda amb l'auge de la indústria tèxtil. I encara un altre que no té res

a veure amb l'aigua: la pastisseria Miró, regentada per Elies Miró, destacat mestre xocolater. "Ell i Jan Fargas són els referents gastronòmics de la comarca", sentència. I es dirigeix cap a Castellcir, el poble natal del xef de Les Voltes de Sant Sebastià, amb qui ha quedat a Santa Coloma de Gramenet, on ja el majestuós roure del Giol. Parlen de la riquesa i la qualitat dels productes que surten del Moianès, des dels formatges fins als embotits i carns, passant per la verdura i els bolets. El vi, acorden, el traucien d'algun celler d'Oló, el poble moianès amb més vinyes i el que té un passat tèxtil més frenètic, amb dues fàbriques que van donar feina a gairebé tots els vilatans i que ara es reivindiquen gràcies a l'obertura de l'Espai Hemalosa. ◀

**Maria
Llorens**

RAMADERA
Roda de Ter

**Sergi
Solà**

RAMADER
Manlleu

Maria Llorens i Sergi Solà comparteixen projecte cooperatiu agroecològic al Serradet de Barneres, als peus del santuari de Puig-agut.

OSONA

DESCOBRIR Osona RESSEGUINT RIUS I MERCATS

**DELS MIRADORS D'ANTICS
POBLADORS DE LA COMARCA
AL PATRIMONI FRUIT DE
LA INDUSTRIALITZACIÓ**

**Sergi Solà i Maria Llorens,
ramaders i productors de formatges
del Serradet de Barneres,
ens guien en un viatge molt
personal per alguns dels indrets
que han marcat la seva vida.**

Text Arnau Urgell i Vidal

OSCAR ROBBAG

El Serradet de Barneres és una petita granja d'ovelles entre Sant Martí Sescorts i Manlleu, als peus del santuari de Puig-agut. S'hi arriba per una pista que serpenteja camps de cereal i afloraments de margues. Un paisatge agrari molt típic de la plana de Vic que només es veu trencat per la vegetació de ribera que ressegueix petits recs.

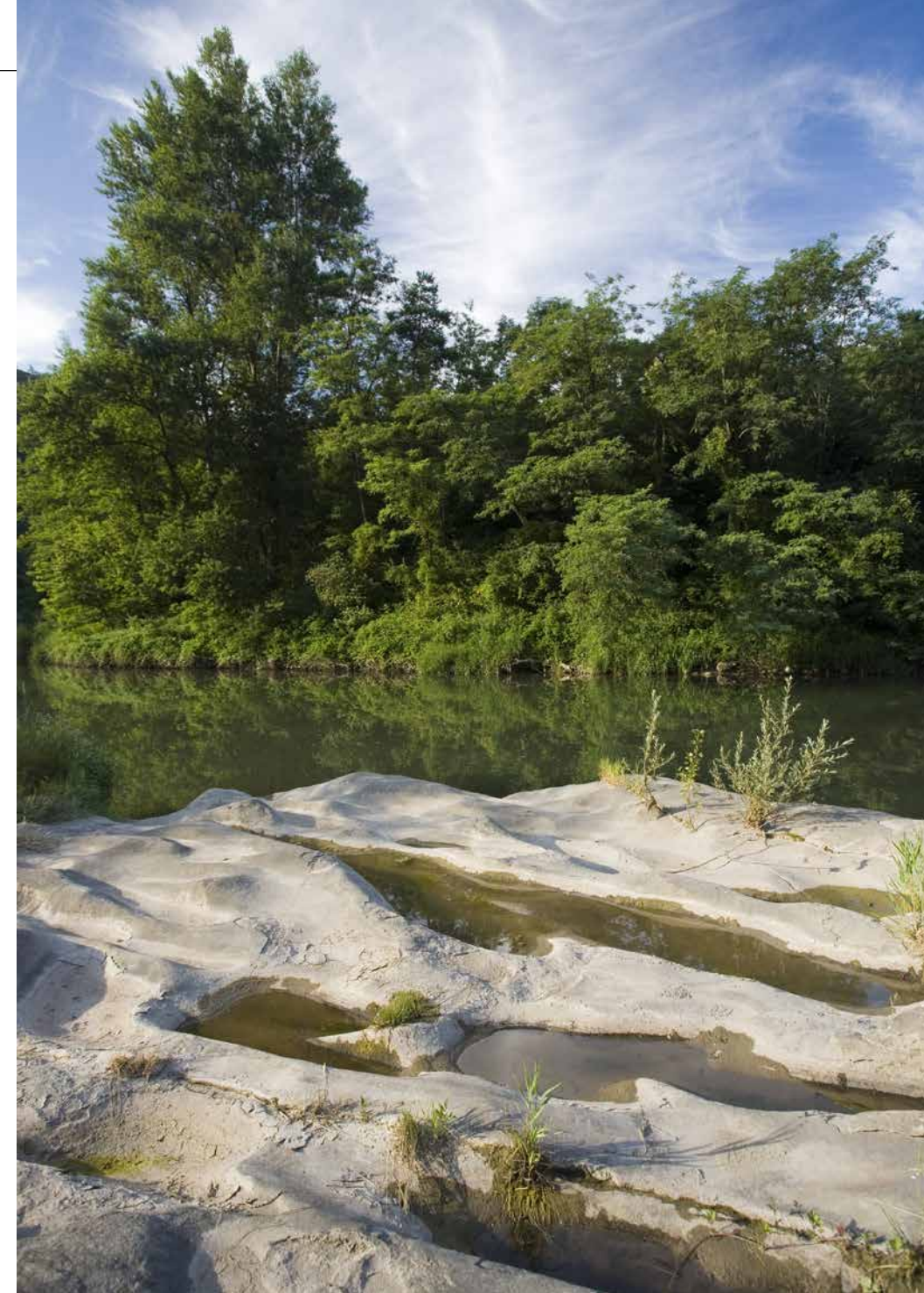
Fa deu anys que Barneres acull el projecte cooperatiu agroecològic de Sergi Solà i Maria Llorens. Tenen la formatgeria a la mateixa explotació i venen el 90% de la producció a 15 km a la rodona. "Hem adaptat la producció al cicle natural de l'ovella", explica Llorens. La primavera és època de xai lletó i de làctics frescos —formatges, mató i iogurt. A la tardor, quan no munyen, porten a vendre el formatge que ha madurat sis mesos a la cambra.

El cicle es tanca als mercats de cinc poblacions. "La venda és la festa, la celebració final", explica Sergi Solà. Els dimarts i dissabtes és el torn del mercat de Vic, a l'emblemàtica plaça Major. Autèntic rovell de l'ou de la capital d'Osona i punt de referència a escala catalana, destaca per edificis històrics com l'Ajuntament i la Casa Comella, però sobretot per les arcades i els porxos als quatre costats.

De mercat en mercat

El primer mercat on van començar va ser el de Manlleu. Es fa a la plaça porticada de Fra Bernadí, símbol del creixement i d'una industrialització del segle XIX molt vinculada al riu. Precisament, Manlleu ha protagonitzat els darrers anys un procés de reconciliació amb el Ter. El mateix Solà va ser-ne un dels impulsors, amb el Grup de Defensa del Ter (GDT), de l'Embarcador. En

A l'esquerra, el bullici del mercat dels dissabtes a la plaça Major de Vic. A la dreta, el Ter al seu pas pel meandre de l'Illa, situat a Sant Quirze de Besora.

ROGER ROVIRA

ANOTA-HO

Savassona. Un aparcament gratuït permet accedir a les pedres màgiques i a l'ermita. També s'hi pot arribar a peu des de Tavèrnoles, on hi ha un punt d'informació de l'Espai Natural Guillerries-Savassona. ✉ Ctra. de Casseres. Tavèrnoles | ☎ 93 884 78 88 | 🌐 parcs.diba.cat/web/guillerries

Borgonyà. La colònia disposa d'estació de tren i sortida directa des de la C-17. El Museu del Ter hi organitza visites guiades el tercer diumenge de cada mes. S'hi pot veure un habitatge obrer, el teatre-casino, les calderes de la fàbrica i la resclosa, entre d'altres. ✉ Colònia Borgonyà. Sant Vicenç de Torelló | ☎ 93 851 51 76 | 🌐 www.museudelter.cat/activitats

L'Esquerda. S'hi organitzen recorreguts guiats, tallers, visites teatralitzades sobre l'herència ibèrica i medieval del jaciment. ✉ Av. de Pere Baurier, s/n. Roda de Ter | ☎ 93 854 02 71 | 🌐 www.lesquerda.cat

ROGER ROVIRA

ROGER ROVIRA

ROGER ROVIRA

Per a més informació:
Osona Turisme
osonaturisme.cat

A la imatge gran, meandre de Sant Pere de Casserres, a Roda de Ter. Al costat d'aquestes línies, i de dalt a baix, el Museu de la Indústria del Ter i la Colònia Rusiñol, a Manlleu.

TAMPOC ET PERDIS...

Santuari de Cabrera. Hi ha molts camins per pujar al santuari, en ple Collsacabra, però un dels més bonics és el que comença a Sant Julià de Cabrera. Per carretera s'hi pot arribar desviant-se des de la C-153 o des de la C-37, just abans d'arribar al túnel de Bracons. ☎ 93 744 70 33 www.lesquirol.cat/ca/turisme

Vicpuntzero. L'església barroca de la Pietat s'ha convertit en un equipament que explica els 2.000 anys de la història de Vic i en el punt perfecte per iniciar la visita turística a la capital d'Osona. ✉ Cardona, s/n. Vic ☎ 93 886 20 91 | www.vicpuntzero.cat

Alpens. El petit poble d'Alpens, al nord del Lluçanès, és un referent català i europeu de la forja. S'hi arriba per la carretera BP-4654 des de Sant Quirze de Besora. ☎ 93 857 80 75 | www.alpens.cat

una de les zones més degradades, es va crear un espai on es pot navegar amb piragua, consumir productes de proximitat i gaudir d'una important oferta cultural. "El riu ha passat de ser un abocador a un tresor. És la façana del municipi i té el Museu del Ter com a visita obligada", explica Sergi Solà.

El patrimoni industrial vinculat al Ter és molt extens, però destaca per sobre de tot la colònia de Borgonyà, a Sant Vicenç de Torelló. No en va, s'hi va instal·lar la família Coats. "Una empresa escocesa puntera a escala mundial", explica Jordi Grané, historiador i tècnic de patrimoni del Museu del Ter. "Es deia que feien el millor fil del món", afegeix. Les condicions laborals eren superiors a l'estàndard de l'època amb millors sous, més serveis i casetes amb

jardí. Una qualitat de vida que explica que, tot i el tancament de l'empresa, s'hagi convertit en un poble ben viu declarat bé cultural d'interès nacional. També es pot visitar la Colònia Rusiñol, que es troba a Manlleu —molt vinculada a l'escriptor modernista—, amb uns jardins preciosos i una turbina encara en funcionament.

Atalaiant els meandres

El Ter, al seu pas per Osona, dibuixa grans meandres i el jaciment de l'Esquerda, a les Masies de Roda, és una talaia privilegiada des d'on distingir-los. Les primeres restes daten del segle x aC i va ser una de les places més importants de la tribu ibèrica dels ausetans. "Com que era de Roda, hi anava amb l'escola cada dos per tres. Allà et crees la teva pròpia

història, entre elements reals i els que t'imagines de petita", explica Llorens.

Un altre mirador imprescindible és Sant Feliu, amb vista a l'*skyline* natural de Cabrera, els cingles de Tavertet i el Far. Un sector del Collsacabra que mereix ruta pròpia i on destaca Rupit, joia del barroc rural enmig d'un paisatge imponent. A Savassona, l'ermita romànica domina des de les altures un bosc màgic amb pedres com la del Sacrifici i la de les Bruixes, amb restes des del calcolític fins a l'època medieval. També destaquen els petroglifs, símbols gravats a la Pedra de l'Home. És, a més, una meca per als amants del *boulder*, modalitat d'escalada minimalista sense cordes. "Ha estat l'escola d'Osona del nostre esport", explica Miquel Saborit, escalador històric i *ermità* de Savassona. ◀

BERGUEDÀ

EL BERGUEDÀ, un paradís NATURAL

**ELS RECURSOS DE LA NATURA
SÓN UNA DE LES PRINCIPALS
RIQUESES DE LA COMARCA**

Eva Santacreu ens fa d'ambaixadora del Berguedà més actiu i ens proposa pujar muntanyes, engarristar-nos a les parets escalant o córrer cercant tresors com els que amagaven les antigues mines a cel obert que van posar al descobert l'empremta juràssica al jaciment de Fumanya.

Text **Dolors Clotet Cortina**

**Eva
Santacreu**

PROFESSORA
Berga

El Berguedà ofereix a Eva Santacreu la possibilitat de gaudir d'una de les seves passions: la pràctica dels esports de muntanya.

RAFAEL LÓPEZ-MONNÉ

nyes més altes del Moixeró. “És la muntanya perfecta i tècnicament no és complicada”, afirma. Els seus 900 metres de desnivell permeten gaudir dels canvis de vegetació des del sotabosc de ribera fins als prats alpins. S’hi pot ascendir per diferents llocs: des de Gréixer, els Empedrats o a través del coll de Pendís. “Cada any hi pujo un cop”, diu Santacreu. I quan arriba a dalt, no deixa de meravellar-se amb el silenci i la tranquil·litat d’una muntanya que no està massificada i des d’on es gaudeix d’una vista de 360 graus.

L’escalada, un esport terapèutic

Un altre espectacle al Berguedà és l’escalada, un esport amb tradició. Actualment hi ha més de 1.600 ressenyes de vies d’escalada que recull la guia *Berguedà vertical*: “No te les acabes.” Santacreu destaca que hi ha vies de diferents nivells, des de les que es poden fer amb nens fins a les més exigents. “L’escalada és un esport terapèutic, ja que mentre escales no pots pensar, i si penses, no puges”, diu, ja que exigeix la màxima concentració. “És com la dansa.”

Santacreu també practica curses d’orientació. Amb una mapa i una brúixola s’han de buscar fites i completar el recorregut amb el mínim temps possible. Al Berguedà hi ha tres circuits d’orientació fixos: Montclar, Vilada i Rebot. Ella està federada i competeix en aquest esport que es basa “en els actes de pensar i córrer” i que defineix com “una cerca de tresors” que requereix “molta concentració”.

La mateixa atenció l’havien de posar en la seva feina els milers de treballadors que durant anys van cercar uns altres tresors: el

L’escalada és un dels esports que es pot practicar al Berguedà i compta amb vies de diferents nivells. A la imatge, els cingles de Vallcebre.

Quan era petita, Eva Santacreu Jubany (Berga, 1972) volia ser ballarina professional. Ara, practica la dansa per afició i gaudeix cada dia amb dues de les seves passions: l’ensenyament i els esports de muntanya. És professora d’educació física de l’Institut l’Alt Berguedà (Bagà), feina que li ha permès conèixer la comarca pam a pam i gaudir del seu ofici. Moltes de les seves classes són a l’aire lliure. “Tinc l’aula perfecta en un entorn immillorable perquè el Berguedà és un paradís natural”, assegura.

El curs 2004-2005 va pujar per primer cop a les Penyes Altes, una de les munta-

ANOTA-HO

Museu de les Mines de Cercs.

Per viatjar a les entranyes de la terra i descobrir l’explotació del carbó a les mines del Berguedà. ✉ Pl. de Sant Romà, s/n. Sant Corneli (Cercs) | ☎ 93 824 81 87 | 🌐 mmcercs.cat

Museu del Ciment de Castellar de n’Hug

Indicat per a amants del turisme industrial i de l’arquitectura, atès que l’edifici és obra del reconegut Rafael Guastavino. La fàbrica i el seu entorn són bé cultural d’interès nacional. ✉ Paratge del Clot del Moro, s/n. Castellar de n’Hug | ☎ 93 825 70 37 | 🌐 museuciment.cat

Centre d’Interpretació de Fumanya.

Per descobrir com era Fumanya fa 65 milions d’anys, quan estava habitat pels titanosàures. El jaciment és bé cultural d’interès nacional. ✉ Jaciment de Fumanya. Fígols | ☎ 93 824 90 25 | 🌐 dinosauresfumanya.com

PATRONAT DE TURISME DEL BERGUEDA

MUSEU DEL CIMENT

RAFAEL LÓPEZ-MONNÉ

El Tren del Cement recorre 3,5 km entre Castellar de n'Hug i Guardiola de Berguedà. A la dreta, el poble de Maçaners, emmarcat per la serra del Moixeró.

Per a més informació:
Berguedà Turisme
www.elbergueda.cat

SERGI BOIXADER

TAMPOC ET PERDIS...

Tren del Cement. Una locomotora ressegueix la línia que històricament unia l'antiga fàbrica de ciment Asland de Castellar de n'Hug amb Guardiola de Berguedà.

📍 www.trendelciment.cat

Associació Cultural Konvent. Reivindica la cultura, el patrimoni, la gastronomia i el territori des d'un antic convent de monges. ✉ Camí del Convent, s/n. Cal Rosal

📍 www.konventzero.com

La Patum. Amb més de sis segles d'història i reconeguda per la Unesco, se celebra la setmana de Corpus. La seva imatgeria s'exposa al convent de Sant Francesc. ☎ 93 821 13 84 (Oficina de Turisme de Berga) | 📍 www.turismeberga.cat

Fia-faia. Reconeguda per la Unesco, té lloc la nit de Nadal a Bagà i a Sant Julià de Cerdanyola. Consisteix en la crema d'unes faies fetes amb una herba (*Cephalaria leucanta*) assecada. 📍 www.baga.cat / www.santjuliadecerdanyola.cat ◀

carbó del subsol del Berguedà i les pedres de roca calcària per fer ciment. La història de la mineria del carbó i del ciment a la comarca s'explica a Sant Corneli (Cercs) i al Clot del Moro (Castellar de n'Hug), respectivament. El Museu de les Mines de Cercs es troba a l'antiga colònia minera de Sant Corneli.

I del carbó al ciment, antany dues importants fonts de riquesa de la comarca. Aquí la referència és el Museu del Cement de Castellar de n'Hug. L'edifici que l'acull és l'antiga fàbrica de ciment Asland creada per Eusebi Güell, que va funcionar del 1904 al 1975. Des del 2002 és un museu.

El Berguedà ha aprofitat la riquesa dels minerals i també les sorpreses que amagava. L'explotació del carbó a cel obert va desparar milers de petjades fòssils de dino-

saures a Fumanya, avui en dia un destacat jaciment paleontològic. Un centre d'interpretació mostra com era fa 65 milions d'anys la casa dels darrers titanosaus que van habitar el planeta abans de la seva extinció. A Fumanya es poden veure impressions fòssils de la pell o restes de petjades d'aquests colossals animals.

El còctel de natura i patrimoni, tranquil·litat i ruralitat són les claus de la potent musculatura del sector de l'agroturisme al Berguedà. L'emprenedora Mabel Rayo (Berga, 1972) ha reconstruït Cal Roget de Gironella i l'ha convertit en un allotjament de turisme rural. "Sempre m'havia fet gràcia", explica. "La nostra comarca està molt ben posicionada a una hora de Barcelona i rodalia. I ara amb la covid podem oferir

espais controlats i a l'aire lliure." És el cas del Llobregat que neix a Castellar de n'Hug i que constitueix l'eix de la futura Via Blava que unirà 60 municipis a través de 300 quilòmetres de camins per descobrir el territori a peu, en bicicleta o a cavall.

Una altra de les riqueses que ofereix la comarca és l'agroalimentació. Maria Costa (Cal Rosal, 1981) ha deixat la seva feina de gestora cultural per fer de molinera a la casa familiar de Cal Ferrer, ubicada al nucli de Cal Rosal. Conrea, entre d'altres, blat de moro —la varietat antiga i tradicional del Berguedà— i l'escaira (en treu la pellofa) en un antic molí de pedra del segle XIX. Comercialitza aquest i altres productes amb la seva marca: L'Escador. Ara, aquest antic ofici li permet guanyar-se la vida al Berguedà. ◀

CRÈDITS

Editora Ana Mira Vila
Director Joan Morales i Morera
Redacció Elena Cuesta Altés (cap de redacció),
 Cristina Torra Pla (mitjans digitals)
Disseny Nil Solà, Gabriela C. Silva (maquetació)
Cap de fotografia Maria Rosa Vila
Assessorament geogràfic Romà Pujadas
Correcció lingüística Txell Coll Creus
Coordinadora editorial Judit Monclús Pedret
Col·laboradors Xevi Abril, Rubén Alcaraz,
 Sergi Boixader, Judith Càlix, Albert Calls,
 Josep Cano, Oriol Clavera, Dolors Clotet,
 Dani Codina, Gabriel Duque, Montse Eras,
 Aina Font, Carles Fortuny, Rafael López-Monné,
 Cecília Lorenzo, Pepa Mañé Vall, Mariano Martínez,
 Cati Morell, Adriana Olsina, Rafa Pérez, Laura
 Pinyol, Jordi Play, Robert Ramos, Óscar Rodbag,
 Roger Rovira, Siqui Sánchez, Arnau Urgell
Departament comercial Esther Vergés
Coordinadora de publicitat Ester Rius
Redacció, administració i publicitat
 Premià, 15, 2a planta. 08014 Barcelona
 Tel. 93 634 76 05 / experienciesdescobrir@som.cat
Subscripcions i distribució Marta Serra
'Controller' financera Berta Ruiz
Impressió Jomagar
Distribució Sade Tel. 902 33 83 10
 Sector B, c/B, 2, Pol. Ind. Zona Franca
 08040 Barcelona
Dipòsit legal B-3485-2011
ISSN 1138-2813

EDITA
som la cultura de tots
Consell Rector Jordi Creus (president),
 Roser Sebastià (vicepresidenta), Clàudia Pujol
 (vicepresidenta), Gerard Birbe, Montse Eras,
 Joan Cartes Girbés, Maika Pascual, Francesc
 Mitjavila, Myriam Soteras i Marc Roma

Director general Oriol Soler
Gerent Antonio Medina

Atenció al client i subscripcions
 Tel. 902 15 10 50
 subscripcions@som.cat

Difusió controlada per:

Amb el suport de:

Descobrir forma part de:

Reservats tots els drets. Aquesta publicació
 no pot ser reproduïda ni totalment ni parcial
 sense consentiment del propietari.
 Tampoc pot ser transmesa per cap mitjà
 o mètode, ja sigui electrònic, mecànic
 o d'altre tipus.

Aquest especial '12 mirades. 12 comarques.
 12 Barcelones' es ven inseparablement i de manera
 gratuïta amb el núm. 281 (octubre del 2021)
 de la revista 'Descobrir Catalunya'.

Descobrir
Catalunya

Sobrevolant el Bages
a 50 min del centre de Barcelona

Barcelona és esport a l'aire lliure. És senderisme. És escalar. És bussejar, volar, cavalcar.
 És adrenalina i llibertat. És rialles amb amics.
 Barcelona és una i moltes a la vegada.
 Tantes, que té més de 300 municipis i 12 comarques amb moltíssimes activitats
 per aprofitar el temps lliure, molt més a prop del que et penses.

Quina Barcelona coneixes tu?

Descobreix-les totes a

www.barcelonaesmoltmes.cat

#BCNmoltmes

BIOSPHERE
certified destination
GOLD

Barcelona
és molt més

Diputació
Barcelona

Barcelona és mar. És muntanya. És urbana. És rural. És enoturisme.
 És gastronomia. És esport. És història. És art. És cultura. És arquitectura.
 És una i moltes a la vegada.
 Tantes, que té més de 300 municipis i 12 comarques per descobrir.

Quina Barcelona coneixes tu?

Descobreix-les totes a

www.barcelonaesmoltmes.cat

#BCNmoltmes

Diputació
Barcelona